

**Doelmatigheid en Effectiviteit van het
Sportbeleid
Gemeente Rucphen**

Eindrapportage

april 2013

Postbus 5000
4700 KA ROOSENDAAL

www.rekenkamerwestbrabant.nl

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	5
1.1.	Doelstelling en onderzoeksvragen	5
1.1.1.	Doelstelling	5
1.1.2.	Onderzoeksvragen	6
1.2.	Onderzoeksaanpak.....	8
1.2.1.	Uitgangspunten	8
1.2.2.	Onderzoeksmethoden.....	8
1.2.3.	Stappenplan.....	8
1.3.	Leeswijzer	12
2.	Context	13
2.1.	Trends en ontwikkelingen in het sportbeleid	13
2.2.	Sportbeleid en –voorzieningen in Rucphen	14
2.2.1.	Sportbeleid gemeente Rucphen	14
2.2.2.	Sportvoorzieningen in Rucphen	16
3.	Ontwikkeling en realisatie van beleid	20
3.1.	Totstandkoming en status van het sportbeleid	20
3.1.1.	Proces van beleidsontwikkeling.....	20
3.1.2.	Samenhang met andere beleidsterreinen	23
3.1.3.	Doorwerking maatschappelijke en demografische ontwikkelingen	24
3.1.4.	Afstemming in landelijk, provinciaal en regionaal verband.....	24
3.2.	Doelstelling, verantwoordelijkheden en middelen	25
3.2.1.	Belangen, rollen en verantwoordelijkheden	25
3.2.2.	Doelen en doelgroepen.....	25
3.2.3.	Beleidsinstrumenten.....	26
3.2.4.	Financiële middelen.....	27
3.3.	Sportaccommodaties.....	31
3.4.	Subsidies en overige beleidsinstrumenten	35
4.	Monitoring, evaluatie en controle van beleid	37
4.1.	Monitoring	37
4.2.	Evaluatie	38
4.3.	Rol gemeenteraad.....	39
5.	Conclusies en aanbevelingen	41
5.1.	Inleiding	41
5.2.	Conclusies	41
5.3.	Aanbevelingen.....	44
6.	Reactie College op conceptrapport	47
7.	Nawoord	49

Bijlagen

Bijlage 1 – Normenkader ontwikkeling van beleid.....	53
Bijlage 2 – Normenkader realisatie van beleid	58
Bijlage 3 – Normenkader monitoring van beleid	63
Bijlage 4 – Normenkader evaluatie van beleid	64
Bijlage 5 – Normenkader rol gemeenteraad.....	65
Bijlage 6 – Bronvermelding & Interviews.....	67

1. Inleiding

1.1. Doelstelling en onderzoeksvragen

1.1.1. Doelstelling

Het onderzoek beoogt de stand van zaken van het sportbeleid in Rucphen in kaart te brengen. De doelstelling van het onderzoek is drieledig:

1. De maatschappelijke waarde en kosten van het sportbeleid in Rucphen in beeld brengen. De maatschappelijke waarde wordt in beeld gebracht aan de hand van de door de gemeente gestelde doelen. De 'werkelijke' maatschappelijke waarde is niet zo makkelijk vast te stellen, maar wordt beschreven door het sportbeleid in de context en in de samenhang met andere beleidsterreinen te analyseren.
2. Inzicht geven in sportbeleid in een veranderende samenleving.
3. Onderzoeken, vergelijken, leren en verbeteren.

De maatschappelijke waarde en kosten van sportbeleid in beeld

De beoefening van sport heeft in eerste instantie een intrinsieke waarde. Dat wil zeggen sport als doel op zich, omdat het leuk is. Daarnaast kan sport in belangrijke mate bijdragen aan maatschappelijke doelen op het gebied van o.a. recreatie, gezondheid, sociale samenhang, participatie, integratie, economie en promotie.

Gemeenten zetten veelal omvangrijke financiële middelen in om de sportdeelname te stimuleren, onder meer door het investeren in accommodaties, het verstrekken van subsidies, maar ook door sportaanbod te initiëren. Het rekenkameronderzoek naar het sportbeleid in Rucphen brengt in beeld welke maatschappelijke doelen de gemeente met het sportbeleid wil bereiken, welke vormen van sport de gemeente ondersteunt en wat de bijdrage van deze sporten is aan de realisatie van de maatschappelijke doelstellingen.

Daarbij is tevens aan de orde welke kosten aan het sportbeleid zijn verbonden en welke grondslagen de gemeente hanteert bij de taak- en kostenverdeling tussen de gemeente en de deelnemers.

Onderscheidende elementen op het gebied van sport(beleid) in Rucphen zijn de profilering als wielergemeente, het Skidôme, het zwembad (buitenbad en binnenbad) en het grote aantal buitensportaccommodaties en -verenigingen.

Rucphen profileert zich niet alleen als wielergemeente, de gemeente zet ook in op het gebruiken van de wielersport ten behoeve van de promotie van Rucphen en haar dorpen. St. Willebrord heeft een rijke historie op het gebied van de wielersport en profileert zich als hét wielerdorp van Nederland. De gemeente Rucphen heeft de ambitie in de toekomst nog sterker te gaan inzetten op de wielersport.

De dorpen Rucphen, Schijf, Sprundel, St. Willebrord en Zegge vormen samen de gemeente Rucphen. De Rucphense bossen nemen met 1.200 hectare bijna 20% van de oppervlakte van de gemeente in beslag en zijn een belangrijke plaats voor ongeorganiseerd sporten en bewegen (vele fiets- en wandelroutes).

Het sportbeleid van de gemeente focust op zowel de intrinsieke als de maatschappelijke waarde van sport. De maatschappelijke kracht van sport in Rucphen komt tot uiting in sport en bewegen ten behoeve van de gezondheid en de maatschappelijke participatie van de inwoners.

Sportbeleid in een veranderende samenleving

Een sportbeleid dat maatschappelijke doelen nastreeft, kan niet los gezien worden van veranderingen in de samenleving. De veranderingen in de bevolkingssamenstelling, ontwikkelingen in de sport en een wijziging in de visie op de rolverdeling tussen overheid en burger vragen om een aanpassing van het sportbeleid. Het onderzoek brengt de relevante actuele ontwikkelingen in beeld en de wijze waarop de gemeente in het sportbeleid op deze ontwikkelingen inspeelt.

Onderzoeken, vergelijken, leren en verbeteren

Het onderzoek brengt het sportbeleid van Rucphen in beeld en de wijze waarop het beleid wordt gerealiseerd. Dit beleid moet worden getoetst aan normen voor "goed sportbeleid". Daarnaast wordt in het onderzoek een vergelijking gemaakt met het sportbeleid en de resultaten daarvan in de gemeenten Bergen op Zoom, Oosterhout en Roosendaal. Hierbij wordt uiteraard rekening gehouden met de schaalgrootte van Rucphen. Rucphen is de kleinste van de vier gemeenten en zal niet zonder toelichting vergeleken worden. Deze vergelijking van de vier West-Brabantse gemeenten wordt beschreven in een koepelnotitie.

De Rekenkamer West-Brabant heeft gekozen voor een onderzoek naar de doelmatigheid en effectiviteit van het sportbeleid vanwege de veranderingen in het sportbeleid de afgelopen jaren en de omvangrijke financiële middelen die gemeenten besteden aan sport.

1.1.2. Onderzoeksvragen

De centrale vraag voor dit onderzoek luidt:

In hoeverre is het sportbeleid van de gemeente Rucphen als effectief en doelmatig aan te merken?

Deze centrale vraag is uitgewerkt in vijf deelvragen:

- 1. *Beleid:*** op welke wijze is het sportbeleid tot stand gekomen en heeft dit geresulteerd in duidelijke afspraken met betrekking tot doelen, doelgroepen, verantwoordelijkheden en inzet van (financiële) middelen?
- 2. *Realisatie:*** welke beleidsinstrumenten worden ingezet om het beleid te realiseren en in hoeverre is de uitvoering als effectief en doelmatig aan te merken?
- 3. *Monitoring:*** in hoeverre beschikt de gemeente over informatie om vast te kunnen stellen of de ondersteunde activiteiten er toe leiden dat de beoogde maatschappelijke effecten worden bereikt?
- 4. *Evaluatie:*** in hoeverre wordt op grond van inzichten in maatschappelijke effecten tot aanpassing van beleid gekomen?
- 5. *Rol gemeenteraad:*** in hoeverre (kunnen) raadsleden invulling geven aan hun kaderstellende en controlerende rol?

Aan de deelvragen is door de Rekenkamer West-Brabant een overzicht toegevoegd van de aandachtspunten die bij deze vragen aan de orde zullen komen. Deze zijn verwerkt in het normenkader dat gebruikt is bij de uitvoering van het onderzoek.

Onderzoekperiode en afbakening van het onderzoek:

Het zwaartepunt van het onderzoek ligt bij de georganiseerde sport. Waar mogelijk is ook de ongeorganiseerde sport meegenomen. Commerciële sportaanbieders en de professionele sport zijn buiten beschouwing gelaten en geen onderwerp van onderzoek.

Door de gemeenteraad van Rucphen zijn als aandachtspunten bij het onderzoek meegegeven:

- De aandacht en ambities van Rucphen op het gebied van de wielersport.
- Kijk breder dan sport als middel alleen, kijk ook naar sport in relatie tot andere beleidsterreinen (zoals recreatie, gezondheid en onderwijs).
- Kijk naar of doelgroepen al dan niet bereikt worden.

In het kader hieronder zijn de belangrijkste bevindingen met betrekking tot deze aandachtspunten kort samengevat. Ook staat aangegeven waar deze aandachtspunten in deze rapportage nader aan de orde komen.

Aandachtspunten gemeenteraad:

Ambities van de gemeente Rucphen op het gebied van de wielersport:

- Een onderscheidend element in het sport(beleid) van de gemeente Rucphen.
- Profilering van Rucphen als dé wielergemeente van Nederland en St. Willebrord als hét wielerdorp van Nederland.
- Inzetten van de wielersport ten behoeve van de promotie van Rucphen is succesvol gekoppeld aan andere thema's en aan sporten en bewegen voor de inwoners van Rucphen.
- Ambities op dit terrein zijn mede gerealiseerd via samenwerking met en budget van andere beleidsterreinen.
- Nadere bespreking volgt in 3.1.2.

Sport als middel en in relatie tot andere beleidsterreinen:

- De gemeente besteedt veel aandacht aan de samenhang van sport met andere beleidsterreinen.
- Zowel in het sportbeleid als in het beleid op andere beleidsterreinen (denk aan het onderwijsbeleid, jeugdbeleid en ouderenbeleid).
- Nadere bespreking volgt in 3.1.2.

Doelgroepen:

- De gemeente Rucphen organiseert activiteiten voor de volgende doelgroepen die zijn onderscheiden in het sportbeleid: jeugd, ouderen en minder draagkrachtigen. Dit gebeurt via het sportbeleid en/of via samenwerking met andere beleidsterreinen.
- Nadere bespreking volgt in 3.2.2.

Het onderzoek heeft betrekking op de periode 2008-2011. Relevante documenten en andersoortige informatie van voor 2008 en uit 2012 zijn echter ook meegenomen in het onderzoek.

Het onderzoek is uitgevoerd door onderzoekers van BMC. De Rekenkamer West-Brabant heeft BMC de opdracht voor de uitvoering van het onderzoek verstrekt op basis van de ervaring en kennis van BMC op het gebied van zowel Rekenkameronderzoeken als gemeentelijk sportbeleid.

1.2. Onderzoeksaanpak

1.2.1. Uitgangspunten

1. Rekenkameronderzoek moet overtuigingskracht hebben, betrouwbaar en bruikbaar zijn. Dit betekent het volgende:
  - a. Het onderzoeksproces dient systematisch, transparant en herhaalbaar te zijn.
  - b. De aangedragen feiten en omstandigheden moeten juist zijn.
  - c. De onderzoeksmethode moet betrouwbaar zijn (methodisch correct).
  - d. De conclusies en aanbevelingen dienen door betrokkenen en daarbinnen met name de raad worden ervaren als positief prikkelend, praktisch bruikbaar en uitvoerbaar.
2. Rekenkameronderzoek levert een bijdrage aan kwaliteitsverbetering binnen de gemeente: er dient sprake te zijn van een ontwikkelingsaspect.
3. Het onderhavige onderzoek beperkt zich tot het sportbeleid van de gemeente. Elementen van andere beleidsterreinen worden alleen bij het onderzoek betrokken voor zover deze een expliciete rol spelen in het sportbeleid.
4. De 'couleur locale' is een factor die meegenomen is in het onderzoek. In Rucphen zijn specifiek de ambities op het gebied van de wielersport, inclusief het inzetten van de wielersport ten behoeve van de promotie van de gemeente meegenomen. Bij de documentenstudie zijn hiervoor de aan dit beleid ten grondslag liggende overwegingen geïnventariseerd en geanalyseerd. Ook is de keuze van de te interviewen personen mede bepaald aan de hand van de specifieke lokale omstandigheden. En tot slot hebben we expliciet de specifieke doelstellingen en ambities zoals de gemeente die geformuleerd heeft en de invulling hiervan in de uitvoering van het beleid bekeken.

1.2.2. Onderzoeksmethoden

De volgende onderzoeksmethoden zijn gebruikt voor dit onderzoek:

- Documentenstudie.
- Vergelijkende analyse op basis van een uniform gedefinieerde gegevensuitvraag.
- Interviews op basis van vooraf vastgestelde vragen en gespreksonderwerpen.
- Hoor- en wederhoor.

Deze methoden worden in het hierna volgende stappenplan nader uitgewerkt.

1.2.3. Stappenplan

Het stappenplan voor de uitvoering van het onderzoek bestaat uit de volgende acht stappen:

1. Oriëntatie, normenkader en onderzoeksplan.
2. Introductie bij gemeente.
3. Documentenstudie.
4. Gegevensuitvraag.
5. Interviews.
6. Nota van bevindingen.
7. Ambtelijk hoor en wederhoor.
8. Bestuurlijk hoor en wederhoor.

Hieronder worden de 8 stappen toegelicht.

Stap 1: Oriëntatie, normenkader en onderzoeksplan

De eerste stap bestaat uit een nadere oriëntatie op de betrokken gemeentelijke organisatie. Op basis van deze oriëntatie hebben wij voor de gemeente een normenkader en een plan van aanpak opgesteld waarin ruimte is voor de specifieke lokale elementen.

Stap 2: Introductie bij gemeenten

In de gemeente Rucphen heeft op 6 februari 2012 een bijeenkomst met een delegatie van de gemeente plaatsgevonden. Tijdens het overleg is de specifieke onderzoeksplan voor het onderzoek in Rucphen toegelicht. Daarnaast zijn in het overleg werkafspraken gemaakt, is een gemeentelijke contactfunctionaris aangewezen etc.

Stap 3: Documentenstudie

In de derde stap zijn de voor Rucphen relevante documenten verzameld en bestudeerd. Dit in afstemming met de aangewezen contactfunctionaris die ook verantwoordelijk was voor de aanlevering van de benodigde documenten. Daarnaast hebben wij ontwikkelingen op relevante terreinen als bevolkings-samenstelling, gezondheid, sportparticipatie, vrijwilligerswerk, bestuurlijke verhoudingen, verenigingsdeelname etc. geïnventariseerd. Wij hebben vastgelegd welke documenten zijn opgevraagd en ontvangen.

De documentenstudie heeft een eerste inzicht in de totstandkoming en de status van het sportbeleid, de inhoud van het sportbeleid, de uitvoering van het sportbeleid en de relevante maatschappelijke ontwikkelingen opgeleverd.

- De rapportage is gebaseerd op het bestuderen van de volgende documenten:
- Evaluatie Sportbeleid (2007)
  - Kadernota Sport Gemeente Rucphen 2010-2014
  - Rapportage 'Financiële toegankelijkheid en haalbaarheid van sport in de Gemeente Rucphen' (2009)
  - Nota Buitensportaccommodatie Gemeente Rucphen (2011)
  - Bestuursrapportages 2008, 2009, 2010, 2011
  - Jaarverslagen 2008, 2009, 2010, 2011
  - Programmabegroting 2008, 2009, 2010, 2011, 2012
  - Meerjarenbegroting 2012-2015
  - Evaluatie Sportbeleid (1996)
  - Beleidsregel subsidiering jeugdsport (2008)
  - Beleidsregel Europese en Wereldkampioenschappen (2009)
  - Collegeprogramma 2006-2010, hoofdlijnenakkoord 2010-2014
  - Kadernota Herziening Welzijnsbeleid (2011)
  - Definitief Subsidieprogramma 2013 (2012)
  - Besluiten, communicatie etc. m.b.t. (de totstandkoming van) de bovenstaande documenten.
  - Beleidsbrief Sport Ministerie van VWS (2011)
  - Olympisch Plan 2028 (2010)
  - Sportplan Brabant 2016 (2011)

Stap 4: Gegevensuitvraag

In vervolg op de documentenstudie is een lijst opgesteld van aan te leveren gegevens. Deze gegevens hebben betrekking op de inhoud van het sportbeleid, de organisatie en uitvoering van het sportbeleid, sportstimulering, het sportaanbod en de sportdeelname, de personele inzet, sportaccommodaties (aantal, type en bezetting), subsidies, de kosten van sport voor de gemeente en de realisatie van doelstellingen. Voor deze gegevens zijn duidelijke en eenduidige definities gehanteerd zodat een vergelijking tussen gemeenten mogelijk is. Door de gegevens van gemeenten onderling te vergelijken, kunnen de specifieke verschillen beter worden gesignaleerd en geanalyseerd. Daarnaast is bij het opvragen van de gegevens ook gevraagd naar specifieke lokale omstandigheden die van invloed zijn op de gegevens.

De aangeleverde gegevens zijn gevalideerd en geanalyseerd. Validatie wil zeggen dat wij de aangeleverde gegevens hebben beoordeeld op compleetheid, juistheid en consistentie.

De gegevensuitvraag heeft geleid tot een overzicht van gegevens op een aantal belangrijke indicatoren van het sportbeleid, zoals aanbod en bezetting van sportvoorzieningen en -accommodaties, kosten van de sport en aanpak en organisatie van de sport.

Stap 5: Interviews

Op basis van de analyse van de documentenstudie en de aangeleverde gegevens is de definitieve keuze voor de te interviewen functionarissen gemaakt en is voor de interviews een gespreksleidraad, incl. een checklist met gespreksonderwerpen c.q. vraagpunten opgesteld. De geïnterviewden hebben deze gespreksleidraad vooraf ontvangen. In enkele gevallen is een groepsinterview georganiseerd.

Overzicht van geïnterviewde personen (in chronologische volgorde):

1. Dhr. J. de Mooij (afdelingsmanager samenleving gemeente Rucphen).
2. Dhr. K. van Rijckevorsel (financieel consultant gemeente Rucphen).
3. Mevr. H. van Alphen (beleidsmedewerker sport(accommodaties) en jeugd gemeente Rucphen).
4. Dhr. J. Suijkerbuijk (wethouder sport, economische zaken en promotie, toerisme en recreatie, strategisch grondbeleid, dorpsvernieuwing en bouwen en wonen gemeente Rucphen).
5. Mevr. L. Mathijssen-de Jong (raadslid gemeente Rucphen).
6. Dhr. A. Jongenelis (raadslid gemeente Rucphen).
7. Dhr. C. de Jong (raadslid gemeente Rucphen).
8. Dhr. M. Buijk-Brans (raadslid gemeente Rucphen).
9. Mevr. I. Talboom-Konings (raadslid gemeente Rucphen).
10. Dhr. R. Lazeroms (raadslid) gemeente Rucphen.
11. Mevr. S. Breedveld-de Ruiten (raadslid gemeente Rucphen).
12. Dhr. W. Pijlman (raadslid, tevens bestuurslid tennisvereniging RICO, heeft de vragen beantwoord als raadslid tijdens een groepsinterview met raadsleden).
13. Dhr. W. Olsthoorn (bestuurslid voetbalvereniging SV Sprundel, tevens raadslid, apart van de raadsleden individueel geïnterviewd, heeft de vragen beantwoord als bestuurder van de vereniging).

Daarnaast hebben de volgende personen ambtelijke ondersteuning geleverd in het kader van dit rekenkameronderzoek:

- Mevr. M. Diepstraten (beleidsmedewerker sport gemeente Rucphen).
- Mevr. M. Scholte (beleidsmedewerker afdeling samenleving gemeente Rucphen).

Stap 6: Nota's van bevindingen

In deze stap is de nota van bevindingen opgesteld aan de hand van de onderzoeksresultaten. In eerste instantie is een nota van bevindingen opgesteld met de feitelijke bevindingen en het normenkader. In de nota van bevindingen is een onderzoeksverantwoording en een overzicht van gebruikte bronnen en geïnterviewde personen opgenomen. Aanvullend op de nota van bevindingen zijn de conclusies en aanbevelingen ontwikkeld en opgesteld met behulp van een vergelijking met de andere gemeenten. De aanbevelingen hebben specifiek betrekking op de gemeente Rucphen en zijn praktisch toepasbaar.

Stap 7: Ambtelijk hoor en wederhoor

De nota van bevindingen is aan de gemeente gestuurd voor ambtelijk commentaar. De opmerkingen van ambtelijke zijde zijn beoordeeld en verwerkt in de conceptrapportage.

Stap 8: Bestuurlijk hoor en wederhoor

Aanvullend op de nota van bevindingen zijn de conclusies en aanbevelingen ontwikkeld en opgesteld met behulp van een vergelijking met de andere gemeenten. De aanbevelingen hebben specifiek betrekking op de gemeente Rucphen en zijn praktisch toepasbaar. De conceptrapportage is tot slot aan de gemeente voorgelegd voor bestuurlijk hoor en wederhoor.

De vier afzonderlijke nota's van bevindingen met de daarin opgenomen gegevens vormen de basis voor een aanvullend op te stellen **koepelnotitie (stap 9)**. In de koepelnotitie maken wij een vergelijking tussen de vier gemeenten en analyseren wij de oorzaken van de verschillen. Daarbij betrekken wij de specifieke lokale omstandigheden van de gemeenten die ook in de voorafgaande stappen zijn vastgelegd. Voor zover mogelijk trekken wij algemene (voor alle vier de gemeenten relevante) conclusies en doen wij suggesties voor algemene aanbevelingen. Dit alles ten behoeve van het leer- en verbetereffect van het rekenkameronderzoek. Bij de vergelijking tussen de vier gemeenten wordt rekening gehouden met de schaalgrootte van Rucphen. Rucphen is de kleinste van de vier gemeenten en zal niet zonder toelichting vergeleken worden.

1.3. Leeswijzer

Dit document betreft de nota van bevindingen voor het onderzoek naar het sportbeleid in Rucphen.

Hoofdstuk 2 behandelt de context van het sportbeleid in Rucphen door trends en ontwikkelingen in het gemeentelijk sportbeleid te bespreken en de historie en stand van zaken van de sport in Rucphen te schetsen.

In hoofdstuk 3 wordt de ontwikkeling en realisatie van het sportbeleid in Rucphen besproken. Dit doen we door in te gaan op hoe het beleid tot stand is gekomen, wat de status van het beleid is en de beleidsinstrumenten die Rucphen inzet te bespreken.

In hoofdstuk 4 komen de resultaten met betrekking tot de wijze waarop Rucphen de monitoring en evaluatie van het sportbeleid en de rol van de gemeenteraad hierbij heeft vormgegeven aan de orde.

Hoofdstuk 5 omvat de belangrijkste conclusies en aanbevelingen.

In hoofdstuk 6 is de reactie van het College van B&W op het conceptrapport opgenomen. Tot slot volgt in hoofdstuk 7 het nawoord van de Rekenkamer.

Bijlage 1 tot en met 5 bevat het normenkader. In het normenkader worden de onderzoeksvragen, normen en bevindingen schematisch weergegeven. Per bevinding worden hier ook de bronnen vermeld. In de rapportage zelf worden de bronnen niet genoemd.

2. Context

In dit hoofdstuk bespreken we eerst de stand van zaken van het gemeentelijke sportbeleid in Nederland. Daarbij gaan we vooral in op de ontwikkelingen van de laatste jaren. Daarna schetsen we kort het sportbeleid van Rucphen, incl. de historie en de context.

2.1. Trends en ontwikkelingen in het sportbeleid

Bestanddelen gemeentelijk sportbeleid:

In het verleden, tot zo'n 10 jaar geleden, lag de nadruk van het gemeentelijke sportbeleid op facilitering via sportaccommodaties en de intrinsieke waarde van sport. De afgelopen 10 jaar is de maatschappelijke waarde van sport meer onder de aandacht gekomen en opgenomen als onderdeel van het sportbeleid (voor gezondheid, participatie, sociale cohesie et cetera). Concreet gaat het dan om het benutten van de kracht van sport in samenhang met onderwijs, zorg, sociaal beleid, ruimte, stadsimago, economische zaken et cetera.

Tegelijkertijd zijn verschuivingen in het accommodatiebeleid waarneembaar als gevolg van privatiseringsgolven en andere ontwikkelingen. Nog altijd is het accommodatiebeleid de omvangrijke pijler van het gemeentelijke sportbeleid (qua kosten). Het gevolg van het voorgaande is dat het sportbeleid dat geformuleerd werd in de periode rond 2000 er anders uitziet dan zoals dat heden ten dage geformuleerd wordt.

Privatiseringsgolven

Binnen gemeentelijke organisaties is momenteel sprake van een derde 'privatiseringsgolf'.

De eerste golf vond plaats in de jaren '80, toen veel gemeenten het onderhoud van buitensportcomplexen (velden, kleedkamers en dergelijke) privatiseerden naar verenigingen.

In de jaren '90 hebben veel gemeenten hun zwembaden extern verzelfstandigd: vanaf begin jaren '90 zijn er meerdere commerciële exploitanten op de markt actief. Ook sporthallen (en in sommige gevallen) buitensportcomplexen zijn in die tijd extern verzelfstandigd richting commerciële exploitanten.

De afgelopen paar jaar oriënteren steeds meer gemeenten zich om de uitvoering (exploitatie, sportstimulering) op afstand te plaatsen via een interne of externe verzelfstandiging. Is de uitvoering van sport (exploitatie, sportstimulering) nog wel een gemeentelijke taak of moet de uitvoering op afstand van de gemeente worden geplaatst? Gemeentelijke sportbedrijven zijn bij deze kerntakendiscussie steeds vaker in beeld als uitvoerende organisatie.

Sport op de politieke agenda

Vanaf begin 2000 zijn diverse rijksregelingen opgezet op het gebied van sport: de breedtesportimpuls, de BOS-impuls (samenwerking buurt, onderwijs en sport) en momenteel de impuls brede scholen, sport en cultuur (inzet combinatiefunctionarissen) die wordt voortgezet via de regeling sport en bewegen in de buurt (inzet buurtsportcoaches). Sport is sinds begin 2000 steeds nadrukkelijker op de politieke agenda gekomen, zowel op landelijk als op lokaal niveau. Veel gemeenten hebben (in eerste instantie binnen de gemeentelijke organisatie) sportservicepunten opgericht om uitvoering te geven aan die rijksregelingen. Ook is de sport vaak verdeeld over de gemeentelijke organisatie: sportbeleid en sportstimulering

bij een afdeling Maatschappelijke Zaken, accommodatiebeheer bij een gemeentelijke afdeling Beheer, onderhoud van velden bij een afdeling Uitvoering en planning en control bij een afdeling Financiën.

Professionalisering

De sport professionaliseert verder. Marktgerichtheid en maatschappelijk ondernemerschap worden hierbij steeds belangrijker. Naast de kerntakendiscussie wordt ook de professionalisering aangegrepen om over te gaan tot andere beheervormen.

2.2. Sportbeleid en –voorzieningen in Rucphen

Kort schetsen we hier de stand van zaken van het sportbeleid van de gemeente Rucphen, inclusief de historische ontwikkeling. Daarnaast gaan we kort in op de stand van zaken op sportgebied in Rucphen.

2.2.1. Sportbeleid gemeente Rucphen

Bestanddelen gemeentelijk sportbeleid

Het huidige sportbeleid is verwoord in de Kadernota Sport gemeente Rucphen 2010-2014. In de kadernota is conform de tijdsgeest ingezet op de maatschappelijke kracht van sport en de samenhang van sport met andere beleidsterreinen. Het sportbeleid van de gemeente focust op zowel de intrinsieke als de maatschappelijke waarde van sport. De maatschappelijke kracht van sport in Rucphen komt tot uiting in sport en bewegen ten behoeve van de gezondheid en de maatschappelijke participatie van de inwoners.

Daarnaast streeft Rucphen ernaar om het niveau van de sportvoorzieningen te handhaven via zowel de sportaccommodaties als de sportverenigingen.

Verder zet de gemeente Rucphen in op het gebruiken van wielersport ten behoeve van de promotie van Rucphen en haar dorpen.

Privatiseringsgolven en professionalisering

In Rucphen is in 2005 een deel van de exploitatie van de gemeentelijke sportaccommodaties, namelijk sportcomplex de Vijfsprong (binnensport, zwembad, buitensport), geprivatiseerd en overgedragen aan de private exploitant Laco.

Het eigendom van de grond van het grootste deel van de buitensportaccommodaties is in handen van de gemeente. Voor deze accommodaties heeft de gemeente recent wel het eigendom van de opstallen en het beheer en het onderhoud geprivatiseerd. Dit privatiseringstraject is recent afgerond.

Sport op de politieke agenda

Sport is binnen de gemeente Rucphen conform de tijdsgeest de afgelopen jaren nadrukkelijker op de politieke agenda gekomen. De kadernota en de samenhang van sport met andere beleidsterreinen zijn hier de belangrijkste uitingen van. Binnen de gemeente is de sport (beleid, uitvoering en accommodaties) onderdeel van de Afdeling Samenleving.

De gemeente Rucphen heeft niet deelgenomen aan de breedtesportimpuls, de BOS-impuls en de impuls brede scholen, sport en cultuur (combinatiefunctionarissen) die wordt voortgezet via de regeling sport en bewegen in de buurt (buurtsportcoaches). En dus is er ook geen sportservicepunt o.i.d. opgericht om uitvoering te geven aan deze rijksregelingen. Sportstimulering is een activiteit met

beperkte omvang in Rucphen en wordt rechtstreeks vanuit de gemeente vormgegeven.

Verderop in dit document wordt nader ingegaan op de stand van zaken van het sportbeleid in de gemeente Rucphen. Met name komen de status van de kadernota en de vertaalslag hiervan richting de uitvoering van het sportbeleid (inclusief het niet beschikbaar stellen van financiële middelen hiervoor), de doelstellingen van het sportbeleid, de samenhang met andere beleidsterreinen en de rol van de gemeente aan de orde.

Historische context sportbeleid gemeente Rucphen:

Het 'vorige' sportbeleid is verwoord in de "nota sportbeleid" van 1990 en de "evaluatie en aanpassing nota sportbeleid" van 1996. De nota uit 1990 gaat met name over accommodaties: is het aanbod voldoende ten opzichte van de (statistische) behoefte, gerekend naar bestaande verenigingen en ledenaantallen.

Het huidige sportbeleid, de kadernota sport gemeente Rucphen 2010-2014, is tot stand gekomen in 2009 en is feitelijk een vervolg op de nota uit 1990. Dit betekent echter niet dat er in de tussentijd geen aanpassingen van het beleid hebben plaatsgevonden en dat de maatschappelijke waarde van sport niet zijn intrede heeft gedaan in het beleid.

- In 1996 heeft er een evaluatie en aanpassing van het sportbeleid plaatsgevonden.
- In het coalitieakkoord van 2006 is de ambitie en wens om te komen tot een nieuwe sportnota opgenomen, mede vanwege de maatschappelijke kracht en functie van sport die in dit akkoord zijn benoemd en waarop het beleid zich inmiddels ook al concreet richtte. In het coalitieprogramma 2006-2010 wordt sport immers specifiek benoemd als instrument om beleidsambities op het gebied van maatschappelijke participatie en sociale verbanden in de samenleving te realiseren.
- In 2007 is vervolgens het Sportbeleid geëvalueerd en is het proces voor de totstandkoming van de nieuwe nota in gang gezet.

Beleidsvoornemens nota sportbeleid 1990:

- Nieuwe berekeningsnorm toepassen voor behoeftebepaling (aanbod accommodaties)
- Tarieven zo laag mogelijk houden in verband met voorkomen beperking sportdeelname
- Beter sturen op inzet subsidies.

Beleidsvoornemens evaluatienota sportbeleid 1996:

- Hoofddoelstelling sportbeleid: "Het bevorderen dat de inwoners van de gemeente Rucphen naar eigen aanleg en behoefte op een betaalbare en verantwoorde wijze sport kunnen beoefenen."
- Binnen deze hoofddoelstelling wordt prioriteit gegeven aan wedstrijdsport en de sportieve recreatie, recreatiesport, waarbij de sport in verenigingsverband de meest geëigende vorm is. De hoofddoelstelling wordt vormgegeven door het voeren van: accommodatiebeleid, subsidiebeleid, sporttarievenbeleid, sportontwikkelingsbeleid.

Het collegeprogramma 2006-2010 geeft de huidige richting en de ambities van de gemeente Rucphen al voor een groot deel weer:

1. In stand houden van sportvoorzieningen in de dorpen
2. In stand houden dan wel verder ontwikkelen van de sociale infrastructuur en de sportverenigingen(-structuur) in de dorpen.
3. Sporten moet voor iedereen financieel toegankelijk en haalbaar zijn.
4. Relatie leggen met bewegingsonderwijs binnen de basisscholen.

"Het voeren van een eenduidig accommodatiebeleid en subsidiebeleid past bij de wens om de sportverenigingen/-voorzieningen en de sociale structuur in elk dorp in stand te houden. Het uitgangspunt is nog steeds passend bij de doelstelling om participatie te vergroten en te stimuleren. Met de projecten Kindfit en Sportsnuffel wordt de relatie met het bewegingsonderwijs gelegd."

Gezien de geformuleerde uitgangspunten en richtingen uit het collegeprogramma 2006-2010, de landelijke en provinciale ontwikkelingen, waarbij de focus de komende jaren komt te liggen op de realisatie van de kabinetsambities, het Olympisch Plan 2028, is in de kadernota de hoofddoelstelling met betrekking tot het nieuwe sportbeleid geformuleerd (zie verderop in 4.2.2.).

De gemeente Rucphen definieert sport en bewegen in de kadernota als volgt: "Onder sport en bewegen worden alle vormen van lichamelijke activiteiten bedoeld die, via al dan niet georganiseerde participatie, de verbetering van de lichamelijke en psychische fitheid, de ontwikkeling van sociale relaties en/of het bereiken van wedstrijdresultaten op alle niveaus tot doel hebben".

2.2.2. Sportvoorzieningen in Rucphen

De gemeente Rucphen heeft een ruim sportaanbod zo blijkt uit de cijfers en de interviews. Voor een gemeente met de omvang van Rucphen zijn er relatief veel sporten in verenigingsverband te beoefenen. In de overzichten hieronder staan de kengetallen voor de buitensportaccommodaties, binnensportaccommodaties en de zwembaden voor de gemeente Rucphen weergegeven:

- Het aantal binnensportaccommodaties, totaal en per 10.000 inwoners.
- Het aantal sportvelden voor een aantal takken van sport per 10.000 inwoners.
- Het aantal zwembaden (binnenbaden en buitenbaden) en het aantal bezoekers van deze zwembaden.
- De kengetallen van de gemeente Rucphen zijn telkens vergeleken met de gemiddelden van een aantal gemeenten uit de database van BMC. Dit zijn over het algemeen veel grotere gemeenten dan Rucphen. In de praktijk blijken kengetallen van grote en kleine gemeenten met betrekking tot accommodaties over het algemeen goed vergelijkbaar. Een mogelijke uitzondering betreft de vergelijking van accommodaties met een regionale functie zoals zwembaden. De kans is groot dat een kleine gemeente dan erg goed (bij aanwezigheid van een zwembad) of erg slecht (bij afwezigheid van een zwembad) scoort. Overigens blijkt dat Rucphen op een behoorlijk aantal kengetallen goed scoort ten opzichte van het landelijke beeld.

KENGETALLEN ACCOMMODATIES BINNENSPOORT		RUCPHEN	BMC database gemeenten
Aantal accommodaties			
Gymnastieklokalen (gemeentelijk beheer)		0	
Gymnastieklokalen (niet gemeentelijk beheer)		7	
Sportzalen, 2 gymlokalen (gemeentelijk beheer)		0	
Sportzalen, 2 gymlokalen (niet gemeentelijk beheer)		0	
Sporthallen, 3 gymlokalen (gemeentelijk beheer)		0	
Sporthallen, 3 gymlokalen (niet gemeentelijk beheer)		1	
Turnhallen		0	
AANTAL ZAALDELEN		10	
# sporthallen / 10.000 inwoners		0,44	0,53
# eenheden / 10.000 inwoners		4,4	4,3
# inwoners / sporthal		22.484	21.285
BUITENSPOORT		RUCPHEN	BMC database gemeenten
# voetbal / 10.000 inwoners		6,7	3,2
# hockey / 10.000 inwoners		0,9	0,4
# korfbal / 10.000 inwoners		0,0	0,4
# atletiek / 10.000 inwoners		0,4	0,1
# honkbal / 10.000 inwoners		0,0	0,3
# tennis / 10.000 inwoners		7,6	
% voetbal / totaal		38%	
% hockey / totaal		5%	
% tennis / totaal		44%	
% kunstgras voetbal / totale voetbalvelden		0%	24%

Toelichting kengetallen binnensport- en buitensportaccommodaties:

- Rucphen telt 1 grote sporthal met 3 zaaldelen. Deze sporthal wordt beheerd en geëxploiteerd door een private partij. Verder telt de gemeente Rucphen 7 gymnastieklokalen, allemaal niet in gemeentelijk beheer.
- Rucphen telt 6,7 voetbalvelden per 10.000 inwoners, 7,6 tennisbanen per 10.000 inwoners, 0,9 hockeyvelden per 10.000 inwoners en 0,4 atletiekbanen per 10.000 inwoners. Rucphen heeft geen kunstgrasvoetbalvelden, honkbalvelden en korfbalvelden.
- Voetbal is de grootste sport in Rucphen. De voetbalverenigingen in Rucphen hebben gezamenlijk 810 jeugdleden (de gemeente houdt voor alle verenigingen alleen het aantal jeugdleden bij, niet het totale aantal leden). Voetbal wordt gevolgd door tennis: de tennisverenigingen hebben in totaal 963 leden. 44% van het totale aantal velden en banen betreft tennisbanen en 38% van het totale aantal velden en banen betreft voetbalvelden.

Rucphen vergeleken met het landelijke beeld (binnensport):

De belangrijkste kengetallen voor wat betreft de binnensportaccommodaties zijn vergeleken met een aantal gemeenten uit de database van BMC. Voor 9 gemeenten beschikte BMC over kengetallen die exact hetzelfde gedefinieerd zijn (Utrecht, Rotterdam, Haarlem, Amersfoort, Zaanstad, Den Bosch, Dordrecht, Nijmegen en Eindhoven), de kengetallen van Rucphen zijn met de gemiddelden van deze gemeenten vergeleken. Data van een groot aantal andere gemeenten met licht afwijkende definities van de kengetallen – waaronder ook gemeenten van vergelijkbare omvang als de gemeente Rucphen – bevestigen het beeld.

- Het aantal zaaldelen per 10.000 inwoners in Rucphen (4,4) ligt een fractie hoger dan in de BMC database gemeenten (4,3).
- Ook het aantal inwoners per sporthal in Rucphen (22.484) is vergelijkbaar met het aantal inwoners per sporthal in de BMC database gemeenten (21.285).
- Kortom, Rucphen scoort voor wat betreft het aanbod aan binnensportaccommodaties overeenkomstig het landelijke beeld.

Rucphen vergeleken met het landelijke beeld (buitensport):

De belangrijkste kengetallen voor wat betreft de buitensportaccommodaties zijn vergeleken met een aantal gemeenten uit de database van BMC. Voor 7 gemeenten beschikte BMC over kengetallen die exact hetzelfde gedefinieerd zijn (Utrecht, Rotterdam, Haarlem, Amersfoort, Zaanstad, Den Bosch en Eindhoven), de kengetallen van Rucphen zijn met de gemiddelden van deze gemeenten vergeleken. Data van een groot aantal andere gemeenten met licht afwijkende definities van de kengetallen – waaronder ook gemeenten van vergelijkbare omvang als de gemeente Rucphen – bevestigen het beeld.

- Rucphen telt substantieel meer voetbalvelden, hockeyvelden en atletiekbanen per 10.000 inwoners dan de BMC database gemeenten. Niet veel gemeenten met de omvang van Rucphen beschikken over een eigen atletiekbaan. De atletiekvereniging uit Rucphen AVR'90 heeft leden van buiten de gemeente en op de atletiekbaan worden ook regionale wedstrijden gehouden. Kortom, de atletiekbaan heeft net als vele andere een regionale functie, in de ene gemeente ontbreekt een atletiekbaan en de atletiekbaan in de andere gemeente bedient een wat groter gebied. Op het gebied van voetbal en hockey is de gemeente Rucphen gewoon goed voorzien.
- Voor de BMC database gemeenten zijn geen vergelijkbare cijfers beschikbaar voor wat betreft het aantal tennisbanen.

KENGETALLEN ZWEMBADEN		RUCPHEN	BMC database gemeenten
Zwembaden			
Binnenbaden		1	
Buitenbaden		1	
Bezoekers			
Instructie		24.438	
Schoolzwemmen		Ja	
Recreatie		8.882	
Doelgroepen / aquasport		9.436	
Verenigingen / groepen		0	
Overige bezoekers		0	
Totaal, exclusief overige bezoekers		42.756	
Totaal, inclusief overige bezoekers		42.756	
Kengetallen			
# bezoekers / inwoner (animo)		1,9	3,1
# zwembaden / 10.000 inwoners		0,89	0,23

Toelichting kengetallen zwembaden:

- Rucphen telt 1 binnenbad en 1 buitenbad, beiden worden beheerd en geëxploiteerd door een private partij.
- Jaarlijks komen er een kleine 43 duizend bezoekers naar deze zwembaden. Iets meer dan de helft van de bezoekers komt voor leszwemmen, instructie en voor zowel recreatie als doelgroepenzwemmen / aquasport komen er rond de 9

duizend bezoekers per jaar. Verder vindt er in het zwembad ook schoolzwemmen plaats. Alle basisscholen doen hieraan mee, maar het exacte aantal bezoekers in deze categorie is niet bekend.

Rucphen vergeleken met het landelijke beeld:

De belangrijkste kengetallen voor wat betreft de zwembaden zijn vergeleken met een aantal gemeenten uit de database van BMC. Voor 5 gemeenten beschikte BMC over kengetallen die exact hetzelfde gedefinieerd zijn (Utrecht, Rotterdam, Haarlem, Dordrecht en Eindhoven), de kengetallen van Rucphen zijn met de gemiddelden van deze gemeenten vergeleken. Data van een groot aantal andere gemeenten met licht afwijkende definities van de kengetallen – waaronder ook gemeenten van vergelijkbare omvang als de gemeente Rucphen – bevestigen het beeld.

- Rucphen is zeer goed voorzien op het gebied van zwembaden, zeker gezien de omvang van de gemeente. Het aantal zwembaden per 10.000 inwoners ligt in Rucphen bijna 4x zo hoog als in de BMC database gemeenten: 0,89 versus 0,23.
- De animo van de inwoners van Rucphen om te gaan zwemmen ligt desondanks een stuk lager dan in de BMC database gemeenten. Het aantal bezoekers per inwoner (animocijfer) bedraagt in Rucphen 1,9 en in de BMC database gemeenten is dat 3,1. Doordat de aantallen bezoekers via schoolzwemmen niet bekend zijn, zal het animocijfer in de praktijk iets hoger liggen dan 1,9.
  - o Het animocijfer is een landelijk geaccepteerd en gebruikt kengetal om bezoekersaantallen van zwembaden in gemeenten te vergelijken. De werkelijke animo van de inwoners van Rucphen om te gaan zwemmen ligt mogelijk iets hoger dan het animocijfer doordat inwoners van Rucphen uitwijken naar andere omringende gemeenten om daar te gaan zwemmen.

Tot slot komt uit de interviews naar voren dat er ook volop mogelijkheden zijn om in ongeorganiseerd verband te sporten in Rucphen, dat het aantal en de kwaliteit van de sportaccommodaties in Rucphen voldoende is en dat de sportverenigingen in Rucphen over het algemeen gezond en sterk zijn.

- Ongeorganiseerd sporten en bewegen kan bijvoorbeeld goed in de Rucphense bossen. Die nemen met 1.200 hectare bijna 20% van de oppervlakte van de gemeente in beslag en zijn een belangrijke plaats voor ongeorganiseerd sporten en bewegen via de vele fiets- en wandelroutes.
- Voor wat betreft de kwaliteit en capaciteit van de sportaccommodaties en het onderhoud ervan houdt de gemeente Rucphen de normen van NOC*NSF aan. Bovendien heeft de gemeente recent voor de buitensportaccommodaties het achterstallig onderhoud weggewerkt.

Verderop in dit document wordt nader ingegaan op de sportvoorzieningen in de gemeente Rucphen. Met name komen de (kosten van de) sportaccommodaties aan de orde.

3. Ontwikkeling en realisatie van beleid

De volgende onderzoeksvragen worden in dit hoofdstuk behandeld:

1. Op welke wijze is het sportbeleid tot stand gekomen? En heeft dit geresulteerd in duidelijke afspraken m.b.t. doelen, doelgroepen, verantwoordelijkheden en inzet van (financiële) middelen?
2. Welke beleidsinstrumenten worden ingezet om het beleid te realiseren? En in hoeverre is de uitvoering als effectief en doelmatig aan te merken?

In 3.1 wordt ingegaan op de totstandkoming en de status van het sportbeleid en daarna komen achtereenvolgens aan de orde:

- Doelstelling, verantwoordelijkheden en middelen
- Sportaccommodaties
- Subsidies
- Overige beleidsinstrumenten

3.1. Totstandkoming en status van het sportbeleid

Op welke wijze is het sportbeleid tot stand gekomen? En heeft dit geresulteerd in duidelijke afspraken m.b.t. doelen, doelgroepen, verantwoordelijkheden en inzet van (financiële) middelen?

3.1.1. Proces van beleidsontwikkeling

De gemeente Rucphen heeft bij de beleidsvorming draagvlak getracht te creëren door stakeholders (andere organisaties, het veld, de gemeenteraad etc.) continu te betrekken. De gemeente heeft de input van stakeholders ook daadwerkelijk meegenomen bij de totstandkoming van de Kadernota Sport 2010-2014. Stakeholders hebben dit gewaardeerd. Het traject van de beleidsvorming is echter niet volledig afgerond doordat de gemeenteraad uiteindelijk niet de financiële middelen beschikbaar heeft gesteld die nodig zijn voor de uitvoering van de kadernota.

Ook bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid op deelterreinen heeft de gemeente de afgelopen jaren het veld betrokken. Een voorbeeld hiervan is de ontwikkeling van nieuw beleid met betrekking tot het beheer en onderhoud van gemeentelijke buitensportaccommodaties met behulp van input van sportverenigingen.

Beleidsontwikkeling en –uitvoering als samenspel van de gemeente en het veld:

De gemeente Rucphen zet net als veel andere gemeenten momenteel in toenemende mate in op het gezamenlijk met het veld ontwikkelen en uitvoeren van beleid op alle beleidsterreinen. Twee belangrijke redenen hiervoor zijn: 1) meer betrokkenheid en verantwoordelijkheid van burgers, het betreffende beleidsveld is nodig voor effectief beleid en 2) beleidsterreinen hangen met elkaar samen en vereisen dus afstemming. Bovendien hebben bezuinigingen waarmee gemeenten momenteel geconfronteerd worden soms een versterkend of aanjagend effect.

Gezamenlijk beleid ontwikkelen en uitvoeren vereist een andere opstelling van de gemeente als organisatie en de ambtenaren als individu, Rucphen zet hier actief op in door:

- Meer naar buiten gericht te zijn en meer en proactief overleg te voeren met het veld.
- De rol van procesvoorzitter en aanjager op zich te nemen en netwerken bij elkaar te brengen.
- Het veld te inspireren, motiveren en faciliteren om verantwoordelijkheid te nemen en om 'gedragen beleid van onderop' mogelijk te maken.
- Transparant te zijn over de rol en de (financiële) mogelijkheden van de gemeente.
- Samenhang tussen verschillende beleidsterreinen zowel binnen de gemeentelijke organisatie als in het veld aan te brengen door concrete samenwerking en afstemming te realiseren. Intern gebeurt dit bijvoorbeeld door standaard conceptnota's van beleidsterreinen voor te leggen aan andere beleidsterreinen om te bekijken of er aanknopingspunten voor samenwerking zijn. Dit kan leiden tot effectiever en (financieel) efficiënter beleid.

Alleen zo ontstaat er concreet en samenhangend sportbeleid en uitvoering hiervan dat bijdraagt aan de gemeentelijke doelen en past binnen de overkoepelende gemeentelijke (sociale structuur)visie (of een coalitieakkoord).

De Kadernota Sport 2010-2014 is in opdracht van de gemeenteraad opgesteld en eind 2009 door de raad vastgesteld. Om de extra beleidsambities volgende uit de kadernota uit te kunnen voeren, was extra budget nodig en de raad had aanvankelijk de intentie om dit budget beschikbaar te stellen. Ten tijde van de totstandkoming van het coalitieakkoord 2010-2014 (hoofdlijnenakkoord 2010-2014) was de werkelijkheid echter een andere. Vanwege de slechte sociaal-economische omstandigheden in de gemeente Rucphen en de aankomende door het rijk op te leggen bezuinigingstaakstelling, heeft de gemeenteraad besloten om geen extra budget beschikbaar te stellen voor de realisatie van de kadernota sport (voor de totale uitvoering was naar schatting een extra budget van € 135.000,- per jaar nodig, zo'n 15% van de huidige sportbegroting). Voor het welzijnsbudget, incl. de sport, wordt uitgegaan van het bestaande budget. Als gevolg hiervan heeft het College van B&W de kadernota niet vertaald in een uitvoeringsnota. Een prioritering van de extra ambities was volgens B&W immers ook niet aan de orde aangezien er voor geen enkele extra beleidsambitie financiële middelen beschikbaar waren. Voorafgaand aan de kadernota was er bovendien in feite nog weinig sprake van 'beleid' op het gebied van sport (wel heeft de gemeente Rucphen net als alle andere gemeenten het (mede) bekostigen en beschikbaar stellen van sportaccommodaties op zich genomen en dus gingen de beschikbare middelen naar sportaccommodaties plus een klein deel naar subsidies en sportstimulering). En dus is destijds besloten om te proberen invulling te geven aan de ambities uit de kadernota sport door 1) budget te zoeken binnen de huidige sportbegroting en 2) de verbinding te zoeken met andere beleidsterreinen en -budgetten. Voor wat betreft een aantal ambities is de gemeente hierin ook geslaagd. Verderop wordt hier nader op ingegaan.

Totstandkoming kadernota sport:

De gemeenteraad van Rucphen heeft in december 2009 de 'Kadernota Sport Gemeente Rucphen 2010-2014' vastgesteld. Voor de totstandkoming van deze nota is het volgende proces doorlopen:

- Vertrekpunt is de evaluatie van het sportbeleid uit 2007.
- Vervolgens heeft er een inventarisatie van de uitgangspunten plaatsgevonden. Wat is de aanleiding om sport- en bewegbeleid te ontwikkelen, wat betekent sport voor de gemeente en wat is de rol van de gemeente ten aanzien van sport- en bewegbeleid?
- Naast de inventarisatie is een analyse gemaakt van de huidige situatie (via onder andere het onderzoek naar de financiële toegankelijkheid van sport en het onderzoek naar de fysieke toegankelijkheid van de accommodaties voor mensen met een beperking). Daarbij zijn ook aanpalende beleidsterreinen met raakvlakken met sport in beeld gebracht, denk aan de evaluatie van het bewegingsonderwijs, en zijn trends en ontwikkelingen in het provinciale en landelijke beleid in kaart gebracht. Op welke subsidiestromen kan de gemeente Rucphen de komende jaren een beroep doen zoals de impuls "Brede scholen, sport en cultuur", wat zijn de speerpunten van de provincie Noord-Brabant?
- Op basis van de uitgangspunten, de input van stakeholders en de analyse van de huidige situatie heeft de gemeente Rucphen vervolgens een visie, doelen en doelgroepen geformuleerd. Wat wil de gemeente bereiken met sport en bewegen en waarom? Op welke doelgroep richt de gemeente zich? Etc. Daarbij is ook aandacht geweest voor een relatie tussen de algemene gemeentelijke missie en het sportbeleid.
- Continu heeft de gemeente ingezet op het creëren van draagvlak door andere beleidssectoren, sportverenigingen, sportaanbieders en burgers te betrekken bij de ontwikkeling van het beleid. Bijvoorbeeld via een toetsing van de uitgangspunten, de analyse van de huidige situatie en de eerste gedachten voor de kaders en beleidsdoelstellingen.
- Op basis van het voorgaande is tot slot de kadernota met de algemene kaders en beleidsdoelstellingen geformuleerd. Ook zijn de mogelijkheden van projecten verkend en de daarbij horende financiële consequenties. Om draagvlak voor de kadernota te creëren en de ambities aan te scherpen hebben twee interactieve bijeenkomsten met sportverenigingen, WMO raad, KBO's en scholen en de commissie Maatschappelijke Aangelegenheden plaatsgevonden. Aandachtspunten die zijn meegegeven zijn: 1) meer rekening houden met senioren, 2) sport ook inzetten als middel voor sociale contacten.
- De gemeenteraad heeft de kadernota sport en bewegen in december 2009 vastgesteld.

Ten tijde van het coalitieakkoord 2010-2014 (hoofdlijnenakkoord 2010-2014) heeft de gemeenteraad besloten om geen extra budget beschikbaar te stellen om de ambitieuze nota sportbeleid Rucphen uit te kunnen voeren. Het traject is daarmee niet afgerond. Er is wel een kader, maar geen uitvoeringsplan.

3.1.2. Samenhang met andere beleidsterreinen

De gemeente Rucphen besteedt in ruime mate aandacht aan de samenhang van sport met andere beleidsterreinen.

- Zowel in de kadernota sport als in de uitvoering van het beleid sinds de totstandkoming van de kadernota sport.
- De verbinding met aanpalende beleidsterreinen wordt benoemd in de kadernota sport (onder andere onderwijs, jeugd en gezondheid).
- De gemeente is er succesvol in geslaagd om bepaalde ambities uit de kadernota sport uit te voeren met behulp van (samenhang met) andere beleidsterreinen.

Rucphen zet bijvoorbeeld in op het gebruiken van de promotionele waarde van sport. Rucphen heeft besloten om zich te profileren als wielergemeente en een campagne hiervoor is vanaf 2010 in gang gezet en gefinancierd uit budget voor promotie en toerisme.

- Rucphen profileert zich als 'de wielergemeente van Nederland' en St. Willebrord als 'het wielerdorp van Nederland'.
- De gemeente zet sterker dan voorheen in op de organisatie van wielerevenementen: de dorpenomloop en etappes in de Eneco Tour.
- De gemeente legt voor de promotionele waarde van de wielersport de verbinding met een aantal thema's: duurzaam, groen, toerisme, recreatie, de historie van de wielersport in St. Willebrord etc. Maar ook met sporten en bewegen voor de inwoners van Rucphen via bijvoorbeeld de realisatie van een mountainbike-route.
- Het inzetten van de wielersport ten behoeve van de promotie van Rucphen wordt gekoppeld aan meerdere initiatieven en terreinen, hierdoor lijkt er een versterkend effect op te treden. Bovendien is er draagvlak voor dit thema binnen de gemeenteraad en de ambtelijke organisatie.

De gemeente beoogt via de publiek-private realisatie van een "Wielereexperience" nog sterker te gaan inzetten op de wielersport. De Wielereexperience bevindt zich nog in de planvorming en betreft het realiseren van een locatie waar inwoners en toeristen de wielersport kunnen beleven en waar men van alles kan doen. Mogelijke onderdelen zijn:

- Een gebouw met diverse thema- en tentoonstellingsruimten en horecavoorzieningen. Met hierin plaats voor alle succesvolle wielrenners uit St. Willebrord en een overzicht van de Nederlandse wielersport. En mogelijkheden om virtueel Alpe d'Huez te fietsen etc.
- Daaromheen een scala van fietsactiviteiten, gedacht wordt aan een crossbaan, een bmx- parcours, een criteriumrondje van anderhalve kilometer en eventueel een wielersportbaan (allen te gebruiken door de bezoekers of voor wedstrijden).
- Ruimten voor partners zoals het onderwijs, een fietsfabrikant (showroom, kleine fabriek) etc.

Daarnaast heeft de gemeente Rucphen de sport verankerd in de beleidsuitvoering op andere terreinen zoals onderwijs, jeugdbeleid en ouderenzorg. Op het niveau van B&W is afgesproken om telkens te kijken of sport toegevoegd kan worden aan deze beleidsterreinen, succesvol kan bijdragen aan deze beleidsterreinen en zo ja, of sport met behulp van budget vanuit het andere beleidsterrein ingezet kan worden. Zodoende zijn er projecten en activiteiten voor jongeren en ouderen gerealiseerd in het onderwijs, de ouderenzorg, het jeugdbeleid en het sociaal-cultureel werk.

Vooralsnog ligt het accent dus vooral op een samenhang waarbij sport een middel is om de doelstellingen van andere beleidsterreinen te realiseren. De effectiviteit moet dan blijken uit de resultaten op de andere beleidsterreinen, de andere beleidsterreinen moeten hier dan ook actief op sturen. Er is minder sprake van andere beleidsterreinen betrekken (bijv. onderwijs) om de doelstellingen van het (intrinsieke) sportbeleid te realiseren. Daarnaast geldt dat vanuit de sport, het sportbeleid geredeneerd er ook gewoon sprake is van het benutten van kansen, middelen die beschikbaar zijn op andere beleidsterreinen. □

3.1.3. Doorwerking maatschappelijke en demografische ontwikkelingen

De gemeente Rucphen heeft relevante maatschappelijke en demografische ontwikkelingen gesignaleerd en beschreven in de kadernota en vertaald naar de doelstellingen van het beleid. Ook heeft de gemeente een begin gemaakt met de maatschappelijke en demografische ontwikkelingen door te vertalen naar het daadwerkelijke beleid, de doelstellingen en de programma's.

- Zowel landelijke trends en ontwikkelingen als (deels aanvullende) lokale trends en ontwikkelingen zijn beschreven in de kadernota sport.
- Vergrijzing, afname totale bevolking en beroepsbevolking, toename overgewicht, individualisering en populariteit van bepaalde sporten zijn ontwikkelingen die zijn beschreven en waarvoor een begin is gemaakt met de doorvertaling naar beleid / beleidsuitvoering met betrekking tot verenigingen, vrijwilligers en accommodaties. □

3.1.4. Afstemming in landelijk, provinciaal en regionaal verband

Landelijk en provinciaal beleid zijn bij de gemeente Rucphen een van de vertrekpunten geweest (voor het opstellen) van de kadernota sport. In de beleidsuitvoering is er echter nog nauwelijks sprake van afstemming met de provincie en andere gemeenten in de regio.

- De gemeente heeft in de kadernota nauw de aansluiting gezocht met het sportbeleid op landelijk en provinciaal beleid, heeft het beleid geformuleerd aan de hand van de ambities uit het Olympisch Plan 2028. Analoog aan het Olympisch Plan 2028 benoemt Rucphen vijf ambities om op 'Olympisch niveau' te komen: 1) Talentvol Rucphen, 2) Meedoen in Rucphen, 3) Vitaal Rucphen, 4) De kaart van Rucphen, 5) Rucphen in beeld.
- Ook had de gemeente het voornemen om voor het eerst deel te gaan nemen aan een rijksstimuleringsregeling op sportgebied om een deel van de extra ambities uit de kadernota te kunnen realiseren. Namelijk aan de impuls brede scholen, sport en cultuur. De inzet van combinatiefunctionarissen zou een deel van de beleidsambities mogelijk moeten maken en zou voor een sterkere verbinding met andere beleidsterreinen moeten zorgen. Vanwege het niet beschikbaar stellen van extra middelen voor de uitvoering van de kadernota, is echter toch afgezien van deelname aan de regeling.
- In de uitvoering van het beleid wordt er nauwelijks afgestemd met het beleid van andere gemeenten in de regio, wel begint de aandacht voor regionale afstemming toe te nemen.
  - o Er is in beperkte mate sprake van overleg en informeren tussen de gemeente Rucphen en andere gemeenten via het 'West-Brabant Huis' en informele overleggen.
  - o Ook worden er via een bestuurlijk en ambtelijk regio-overleg sport, gestart begin 2012, de eerste stappen gezet om te komen tot een gezamenlijke aanpak en afstemming op bepaalde dossiers.

- o En een enkele keer wordt er samengewerkt als de betrokken gemeenten beiden/allemaal kansen of voordelen zien, een voorbeeld is het samen organiseren en/of aantrekken van etappes in het kader van de Eneco tour (wielrennen).
- Rucphen is door de provincie Noord-Brabant niet bij de ontwikkeling en uitvoering van Sportplan Brabant 2016 betrokken. Wel heeft de gemeente een subsidieaanvraag bij de provincie ingediend in het kader van dit sportplan voor de realisatie van een 'sportaccommodatie voor topsporttraining' wielrennen, een aanvraag die vooralsnog is afgewezen. Een van de weinige concrete voorbeelden van samenwerking in de regio is de gezamenlijke mountainbike-route die Rucphen, Roosendaal en Essen hebben aangelegd.
- Tot slot geldt dat het zoeken van afstemming met landelijk en provinciaal beleid en met gemeenten in de regio deels het gevolg is van een (overeenkomstige) visie, maar ook deels gedreven wordt door (financiële) kansen (denk aan de kansen die subsidieregeling van de provincie Noord-Brabant biedt en de Eneco Tour).

3.2. Doelstelling, verantwoordelijkheden en middelen

3.2.1. Belangen, rollen en verantwoordelijkheden

De gemeente Rucphen heeft een duidelijke visie op de rollen en verantwoordelijkheden die de gemeente heeft op het gebied van sport. De gemeente heeft de volgende vijf rollen onderscheiden voor zichzelf op het gebied van sport(beleid):

- 1) Een informerende rol.
- 2) Een stimulerende rol.
- 3) Een voorwaardenscheppende rol.
- 4) Een regisserende rol.
- 5) Een controlerende rol.

Financiering van sport en sportaccommodaties is onderdeel van de stimulerende (subsidies) en de voorwaardenscheppende (accommodaties) rol.

3.2.2. Doelen en doelgroepen

De gemeente Rucphen heeft op twee niveaus doelstellingen geformuleerd en heeft daarnaast ambities geformuleerd. De exacte verbanden tussen 1) de hoofddoelstelling, 2) de operationele doelstellingen en 3) de ambities zijn niet helemaal duidelijk, inzichtelijk gemaakt. De operationele doelstellingen van de gemeente zijn slechts voor een klein deel SMART geformuleerd.

- De exacte verbanden tussen de hoofddoelstelling, de operationele doelstellingen en de ambities en het formuleren van SMART doelstellingen zouden normaal gesproken waarschijnlijk geadresseerd zijn in de vertaalslag van de kadernota naar de uitvoeringsnota. Als gevolg van het niet tot stand komen van een uitvoeringsnota is dat nu dus niet het geval geweest.

Hoofddoelstelling kadernota:

"De gemeente Rucphen is een sportieve gemeente. Alle inwoners van de gemeente Rucphen worden gestimuleerd – naar eigen keuze en op een verantwoorde wijze -, al hun talenten op het gebied van sport en bewegen te ontplooiën, prestaties neer te zetten, een gezonde leefstijl aan te leren of op andere wijze van sport en bewegen te genieten. De gemeente zorgt daarbij samen met de aanwezige sportaanbieders voor voldoende kwalitatief goede sportaccommodaties en een uitdagende buitenruimte."

Van de hoofddoelstelling heeft de gemeente Rucphen een aantal beleidsmatige uitgangspunten (te interpreteren als **operationele doelstellingen**) afgeleid:

- Inwoners gaan meer sporten en bewegen, om gezondheidsredenen, maar ook omdat het leuk is om te doen.
- Sport in de gemeente Rucphen is voor iedereen toegankelijk en haalbaar.
- Zo veel mogelijk inwoners voldoen aan de Nederlandse Norm Gezond en Bewegen (minimaal 5 dagen in de week 30 minuten matig intensief bewegen).
- Inwoners ontmoeten elkaar via sport en bewegen en doen daardoor mee aan maatschappelijke activiteiten.
- Met name de jeugd en ouderen gaan meer deelnemen aan sport- en beweegactiviteiten.
- Het huidige sportvoorzieningenniveau blijft gehandhaafd, zowel wat betreft sportaccommodaties als wat betreft sportverenigingen.
- Sport wordt ingezet als promotiemiddel voor de gemeente Rucphen.

Ook heeft de gemeente een vijftal ambities geformuleerd (analoog aan het Olympisch Plan), in feite programma's die een bijdrage leveren aan de hoofddoelstelling en daarmee aan de operationele doelstellingen. Het exacte verband tussen de ambities en de doelstellingen is dus niet helemaal uitgewerkt:

1) Talentvol Rucphen, 2) Meedoen in Rucphen, 3) Vitaal Rucphen, 4) De kaart van Rucphen, 5) Rucphen in beeld.

De gemeente Rucphen heeft specifieke doelgroepen onderscheiden in het beleid. De vertaalslag van de doelgroepenanalyse naar beleid, programma's en acties heeft de gemeente dus niet via een uitvoeringsnota vorm kunnen geven. Toch is de gemeente er in geslaagd om activiteiten voor een (groot) deel van de doelgroepen te realiseren, al dan niet via andere beleidsterreinen:

- Jeugd: via subsidies vanuit het sportbudget (van oudsher) en activiteiten via het onderwijsbudget.
- Ouderen: beweegactiviteiten via het budget ouderenzorg.
- Minder draagkrachtigen: gezinnen kunnen geholpen worden bij het betalen van de contributie en het aanschaffen van sportspullen e.d. via de Stichting Leergeld en andere initiatieven. De gezinnen wenden zich rechtstreeks tot de Stichting Leergeld, de gemeente vervult een informerende, faciliterende en stimulerende rol bij dergelijke initiatieven.
- Minder valide sporters: deze doelgroep heeft de gemeente vooralsnog niet extra bediend. Overwogen wordt om hiervoor regionale afstemming te zoeken.

3.2.3. Beleidsinstrumenten

Welke beleidsinstrumenten worden ingezet om het beleid te realiseren? En in hoeverre is de uitvoering als effectief en doelmatig aan te merken?

De gemeente Rucphen zet in op de volgende drie beleidsinstrumenten:

- Accommodaties (binnen en buiten)
- Subsidies (aan verenigingen, direct en indirect) en tarieven (in relatie tot de accommodaties)
- Sportstimulering (via projectsubsidies, impulsen).

Deze keuze is historisch bepaald en nog altijd relevant.

De gemeente heeft een goed beeld ten aanzien van de sportvoorzieningen, sporten en sportverenigingen in de gemeente en waarop dus via het beleid wordt ingezet (zie 2.2.2).

De gemeente tracht draagvlak te creëren voor het sportbeleid bij de stakeholders (zie eerder). Er worden (nog) geen prestatieafspraken met sportverenigingen en anderen gemaakt met betrekking tot de bijdrage aan de door de gemeente gestelde doelen.

De gemeente erkent dat vrijwilligers belangrijk zijn voor de sport. In Rucphen is er sprake van een actief vrijwilligersleven. Het vrijwilligersbeleid van de gemeente zet in op het stimuleren, faciliteren en ondersteunen van vrijwilligers. De facilitering en ondersteuning vindt plaats via:

- Een vacaturebank voor vrijwilligers.
- Een collectieve verzekering van vrijwilligers.

Voor de stimulering van vrijwilligers stelt de gemeente Rucphen geen financiële middelen beschikbaar. Ook is er geen ondersteuning van verenigingen op het gebied van vrijwilligers etc. Ook in de WMO wordt het belang van vrijwilligersbeleid en het belang van het ondersteunen van vrijwilligers benoemd, inclusief de erkenning dat een groot deel van de vrijwilligers actief is in de sport. Dit heeft echter (nog) niet geleid tot extra ondersteuning van vrijwilligers en verenigingen.

3.2.4. Financiële middelen

De gemeente Rucphen besteedt met betrekking tot de sport geld aan accommodaties, subsidies, sportstimulering en gemeentelijk personeel op het gebied van sport. Daar tegenover staan inkomsten vanuit de sport voor de huur en exploitatie van sportaccommodaties. In het overzicht hieronder staan de belangrijkste financiële kengetallen voor de gemeente Rucphen weergegeven, hierin zijn alle gemeentelijke bijdragen/kosten en opbrengsten verwerkt. De kengetallen van de gemeente Rucphen zijn vergeleken met de gemiddelden van een aantal gemeenten uit de database van BMC. Dit zijn over het algemeen veel grotere gemeenten dan Rucphen. In de praktijk blijken verschillen tussen de kengetallen van gemeenten niet het gevolg te zijn van de omvang van de gemeente, maar meer van de wijze waarop de gemeente de sport georganiseerd heeft. Kortom, kengetallen van grotere en kleinere gemeenten zijn goed vergelijkbaar.

KENGETALLEN BEGROTING		RUCPHEN	BMC database gemeenten
PEILJAAR 2011 (REALISATIE)			
KOSTEN TOTAAL (100%)	€	1.283.877	
Inwoners		22.484	
KOSTEN BUITENSPORT (ABSOLUUT)	€	717.166	
KOSTEN BINNENSPOORT (ABSOLUUT)	€	69.081	
KOSTEN ZWEMBADEN (ABSOLUUT)	€	103.701	
KOSTEN SPORT ALGEMEEN (ABSOLUUT)	€	76.577	
KOSTEN EXPLOITATIEBIJDRAGE DERDEN (ABSOLUUT)	€	316.352	
KOSTEN BUITENSPORT (%)		56%	29%
KOSTEN BINNENSPOORT (%)		5%	26%
KOSTEN ZWEMBADEN (%)		8%	35%
KOSTEN SPORT ALGEMEEN (%)		6%	13%
KOSTEN EXPLOITATIEBIJDRAGE DERDEN (%)		25%	
KOSTEN TOTAAL (/INWONER)	€	57	€ 81
KOSTEN BUITENSPORT (/INWONER)	€	32	€ 23
KOSTEN BINNENSPOORT (/INWONER)	€	3	€ 21
KOSTEN ZWEMBADEN (/INWONER)	€	5	€ 28
KOSTEN SPORT ALGEMEEN (/INWONER)	€	3	€ 10
KOSTEN EXPLOITATIEBIJDRAGE DERDEN (/INWONER)	€	14	
SALDO BUITENSPORT (ABSOLUUT: kosten-opbrengsten)	€	589.336	
SALDO BINNENSPOORT (ABSOLUUT)	€	56.655	
SALDO ZWEMBADEN (ABSOLUUT)	€	94.151	
SALDO SPORT ALGEMEEN (ABSOLUUT)	€	76.577	
DEKKINGSGRAAD BUITENSPORT (opbrengsten als % van de kosten)		18%	
DEKKINGSGRAAD BINNENSPOORT (%)		18%	
DEKKINGSGRAAD ZWEMBADEN (%)		9%	
DEKKINGSGRAAD SPORT ALGEMEEN (%)		0%	
Dekkingspercentage begroting (opbrengsten / kosten)		11%	

Toelichting kengetallen begroting:

De financiële kengetallen zijn gebaseerd op de gemeentelijke begroting van 2011. In 2011 bedroegen de totale gemeentelijke kosten op het gebied van sport voor de gemeente dus € 1.283.877,- en dat is zo'n € 57,- per inwoner. Via de verhuur en exploitatie van sportaccommodaties heeft de gemeente Rucphen 11% van de totale kosten via inkomsten 'terug weten te verdienen' (dekkingsgraad: 11%).

De kosten buitensport, binnensport en zwembaden zoals die zijn opgenomen in de tabel, bevatten niet alle kosten die betrekking hebben op deze categorieën. De gemeente Rucphen verstrekt de private exploitant Laco een exploitatiebijdrage van € 316.352,- voor de exploitatie van sportcomplex de Vijfsprong (zwembad, binnensport- en buitensportaccommodatie). Het is niet mogelijk deze exploitatiebijdrage toe te rekenen aan de drie categorieën. Met als gevolg dat de in de tabel opgenomen kosten lager zijn dan de werkelijke kosten.

Toch kan ook met de huidige cijfers geconstateerd worden dat verreweg de grootste kosten (en inkomsten) betrekking hebben op de buitensportaccommodaties. 18% van de in de tabel gepresenteerde kosten met buitensportaccommodaties heeft de gemeente Rucphen terug weten te verdienen. Bij binnensportaccommodaties ligt dit percentage gelijk (18%). Bij zwembaden (9%) is dat substantieel lager. Tegenover de kosten sport algemeen (subsidies, sportstimulering en formatie) staan geen inkomsten.

Bij de bezuinigingsronde die in 2010 heeft plaatsgevonden is er niet bezuinigd op sport door de gemeente Rucphen. Ook zijn er geen extra middelen beschikbaar gesteld om de ambities uit de kadernota te kunnen realiseren.

KENGETALLEN BEGROTING			BMC database gemeenten	
PEILJAAR 2011 (REALISATIE)	RUCPHEN		RUCPHEN	
KOSTEN TOTAAL (/INWONER)	€ 57		KOSTEN TOTAAL (/INWONER)	€ 57 € 81
KOSTEN BUITENSPORT (/INWONER)	€ 32	}	KOSTEN BUITENSPORT (/INWONER)	€ 32-46 € 23
KOSTEN BINNENSPOORT (/INWONER)	€ 3		KOSTEN BINNENSPOORT (/INWONER)	€ 3-17 € 21
KOSTEN ZWEMBADEN (/INWONER)	€ 5		KOSTEN ZWEMBADEN (/INWONER)	€ 5-19 € 18
KOSTEN SPORT ALGEMEEN (/INWONER)	€ 3	↑	KOSTEN SPORT ALGEMEEN (/INWONER)	€ 3 € 10
EXPLOITATIEBIJDRAGE DERDEN (/INWONER)	€ 14			

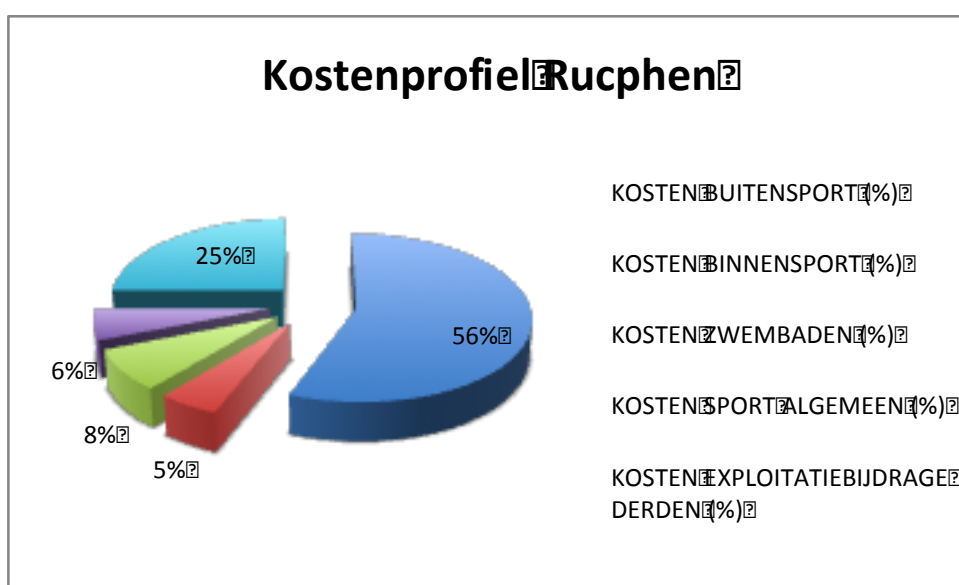
Rucphen vergeleken met het landelijke beeld:

De belangrijkste kengetallen uit de begroting sport zijn vergeleken met een aantal gemeenten uit de database van BMC. Voor 6 gemeenten beschikte BMC over kengetallen die exact hetzelfde gedefinieerd zijn (Utrecht, Haarlem, Amersfoort, Zaanstad, Den Bosch en Dordrecht), de kengetallen van Rucphen zijn met de gemiddelden van deze gemeenten vergeleken. Data van een groot aantal andere gemeenten met licht afwijkende definities van de kengetallen bevestigen het beeld.

- De totale kosten voor sport per inwoner bedragen in Rucphen € 57 en zijn daarmee veel lager dan in de BMC database gemeenten (€ 81).
- Dit is veroorzaakt doordat de kosten voor sport algemeen per inwoner, de binnensport per inwoner en de zwembaden per inwoner (veel) lager zijn in Rucphen dan in de BMC database gemeenten.
- De kosten voor sport algemeen per inwoner (met name sportbeleid en sportstimulering) liggen in Rucphen € 7 lager dan in de BMC database gemeenten: € 3 versus € 10. Dit komt onder andere doordat Rucphen niet meedoet aan de rijksstimuleringsregeling impuls brede scholen, sport en cultuur en een beperkt budget heeft voor sportstimulering.
- De kosten voor binnensport per inwoner bedragen minimaal € 3 en maximaal € 17. Het minimale bedrag wordt bereikt wanneer de exploitatiebijdrage aan Laco in het geheel niet betrekking heeft op de binnensport en het maximum wanneer de volledige bijdrage betrekking heeft op de binnensport. Waarschijnlijk is dat de kosten binnensport per inwoner van de gemeente Rucphen ergens in het midden van de range € 3-17 liggen. En daarmee liggen deze kosten sowieso lager dan in de BMC database gemeenten (€ 21). De combinatie van het uitbesteden van de exploitatie van de sporthal aan een externe partij en de zeven gymnastieklokalen in niet-gemeentelijk beheer zorgt dus voor een laag kostenniveau voor de binnensport.
- De kosten voor de zwembaden per inwoner bedragen minimaal € 5 en maximaal € 19. Het minimale bedrag wordt bereikt wanneer de exploitatiebijdrage aan Laco in het geheel niet betrekking heeft op de binnensport en het maximum wanneer de volledige bijdrage betrekking heeft op de binnensport. Waarschijnlijk is dat de kosten zwembaden per inwoner van de gemeente Rucphen ergens in het midden van de range € 5-19 liggen. En daarmee liggen deze kosten zeer waarschijnlijk lager dan in de BMC database gemeenten (€ 18).
- De kosten voor de buitensport per inwoner liggen in Rucphen hoger dan bij de BMC database gemeente. De kosten voor de buitensport beslaan daarmee ook

een veel groter deel van de totale kosten voor sport in Rucphen (minimaal 56%) in vergelijking met de BMC database gemeenten (29%). De kosten voor buitensport per inwoner bedragen minimaal € 32 en maximaal € 46. Het minimale bedrag wordt bereikt wanneer de exploitatiebijdrage aan Laco in het geheel niet betrekking heeft op de buitensport en het maximum wanneer de volledige bijdrage betrekking heeft op de buitensport. Daarmee liggen deze kosten sowieso hoger dan in de BMC database gemeenten (€ 23).

- Opvallend is dat de totale kosten die geassocieerd kunnen worden met sportaccommodaties (zwembaden, buitensport, binnensport en exploitatiebijdrage derden) in Rucphen 94% van de totale kosten bedragen. Dit is substantieel hoger dan het gemiddelde van de BMC database gemeenten en wat landelijk als gebruikelijk c.q. de norm wordt gezien.

3.3. Sportaccommodaties

De gemeente Rucphen faciliteert het sportbeleid door het beschikbaar stellen en (mede) bekostigen van sportaccommodaties. Ook heeft Rucphen sinds kort beleid met betrekking tot de mate waarin de gemeente c.q. de sportverenigingen/gebruikers verantwoordelijk zijn voor de ontwikkeling en instandhouding van sportaccommodaties.

□

In Rucphen is een groot deel van de (grond van de) sportaccommodaties gemeentelijk eigendom en zijn er daarnaast accommodaties in private handen. Het aantal accommodaties in private handen is toegenomen als gevolg van een privatisering van de exploitatie van sportaccommodatie de Vijfsprong (binnensport en zwembad) in 2005. Deze accommodatie wordt nu geëxploiteerd door de private exploitant Laco, die wel een gemeentelijke bijdrage ontvangt (voor groot onderhoud en/of de exploitatie).

□

De gemeente is er recent in geslaagd om meer eenduidigheid te creëren voor wat betreft het beheer en onderhoud van de buitensportaccommodaties die gemeentelijk eigendom zijn. Het traject van het privatiseren van de opstallen van de gemeentelijke sportaccommodaties en het beheer en het onderhoud hiervan is afgerond. De grond van de gemeentelijke sportaccommodaties en het beheer en onderhoud hiervan blijft in gemeentelijke handen.

- Het privatiseringstraject betreft de overdracht van het eigendom van de opstallen en het beheer en dagelijks onderhoud van de accommodatie. Maar er vindt dus geen privatisering van het eigendom van de grond en de renovatie en het groot onderhoud van de sportaccommodatie plaats.
- Er is eenduidigheid ontstaan voor wat betreft de eigendomssituatie. Hiermee is een langlopend traject, een langlopende intentie eindelijk afgerond. Aanleiding voor het privatiseringstraject was het creëren van eenduidigheid, niet een financiële taakstelling of bezuiniging.
- In de evaluatie van het sportbeleid van 1996 wordt het ontbreken van eenduidigheid voor wat betreft het eigendom en onderhoud van de opstallen al geconstateerd. Het realiseren van de gewenste eenduidigheid is sindsdien meerdere keren inzet van de gemeente geweest, nooit is het traject echter afgerond. In 2010 is er een nieuwe start gemaakt met dit traject en is er voortvarend tewerk gegaan, iets dat geleid heeft tot resultaat. Eerdere pogingen om tot een oplossing te komen strandden vaak als gevolg van dat er niet voor alle aspecten, opstallen een oplossing gevonden kon worden. Nu zijn deze aspecten, inclusief het proces waarmee in de toekomst tot een oplossing gekomen gaat worden, beschreven en opgenomen in de overeenkomsten met de verenigingen.
- De elf verenigingen en de beheersstichting waar het privatiseringstraject betrekking op heeft zijn door de gemeente nauw betrokken bij het privatiseringsproces. Allereerst via plenaire bijeenkomsten voor alle verenigingen, daarna via 1 op 1 trajecten met verenigingen aangaande de specifieke situatie.
- De gemeente is er in geslaagd om de transitie zonder financiële consequenties voor zowel de gemeente als de verenigingen te laten plaatsvinden. Sterker nog, voor zowel de gemeente als de verenigingen heeft het traject financieel gunstig uitgekapt. Bovendien is als onderdeel van het privatiseringstraject het achterstallig onderhoud aan de opstallen weggewerkt.

- In de toekomst krijgen de verenigingen een jaarlijkse onderhoudsbijdrage en is de huurbetaling voor de opstallen, op een symbolische bijdrage na, komen te vervallen. Afgesproken is dat de verenigingen als gevolg van de overname van het eigendom van de opstallen geen ozb- en andere heffingen hoeven te gaan betalen. De gemeente compenseert deze teruglopende inkomsten door de algemene ozb-heffing in de gemeente Rucphen iets te verhogen.
- Om te voorkomen dat er over een aantal jaar weer sprake is van achterstallig onderhoud en om te waarborgen dat de verenigingen de onderhoudsbijdrage gebruiken voor onderhoud, gaat de gemeente schouwen en dienen de verenigingen jaarlijks verantwoording af te leggen over het plegen van onderhoud aan de opstallen.

□

De gemeente heeft inzicht in en monitort de kosten van de accommodaties die zij in bezit heeft (zie 3.2.4.). De gemeente geeft aan ook inzicht te hebben in het gebruik en de bezettingsgraden van de gemeentelijke sportaccommodaties en dit te monitoren. Volgens de gemeente zijn de bezettingsgraden goed en past het aanbod goed bij de (huidige en toekomstige) vraag/behoefte aan sportaccommodaties. Dit hebben we niet kunnen verifiëren tijdens het onderzoek.

Het faciliteren van de sport via het (mede) bekostigen en beschikbaar stellen van sportaccommodaties is historisch gegroeid. In de kadernota sport en de hierop volgende nota buitensportaccommodaties zijn ook doelstellingen voor de sportaccommodaties geformuleerd. Hierbij is er tot op heden echter geen expliciete link aangebracht richting de inhoudelijke beleidsdoelen en doelgroepen waar het sportbeleid van de gemeente Rucphen is gericht. De gemeente zet als gevolg hiervan ook niet actief in op het monitoren en het verkrijgen van inzicht in hoeverre de activiteiten in de sportaccommodaties aansluiten op de door de gemeente gestelde doelen c.q. het gebruik door de aangegeven doelgroepen.

Kader accommodatiebeleid volgens de kadernota:

“Vanuit de publieke verantwoordelijkheid behoort het aanbieden van voldoende en kwalitatief goede sportaccommodaties tot één van de kerntaken van de lokale overheid. Hiermee is niet gezegd dat de gemeente Rucphen dient te voorzien in alle wensen en ideeën van sportverenigingen en overige gebruikers van sportaccommodaties. Vanuit haar publieke functie richt de gemeente zich primair op de basissporten en basissportvoorzieningen die voldoen aan de maatschappelijke geaccepteerde sportnormen (o.a. NOC*NSF en VNG). Daarbij speelt ook de leefbaarheid van de dorpen een belangrijke rol. Het voeren van een eenduidig accommodatiebeleid past ook bij de wens van de gemeente Rucphen om de sportvoorzieningen om de samenhangende sociale structuur in stand te houden. Het nieuwe beleid wordt vertaald in een aantal concrete beleidskaders waardoor een eenduidig beleid over het te voeren accommodatiebeleid ontstaat. De beleidskaders zijn:

- eigendom van de buitensportaccommodatie
- kwaliteit van buitensportaccommodatie
- capaciteit
- ruimtegebruik
- onderhoud, beheer en renovatie van de sportaccommodaties
- vervanging van de sportaccommodaties.”

Beleidsdoelen:

- "De sportverenigingen zijn eigenaar van de sportaccommodaties, inclusief de aanwezige opstallen, m.u.v. de randbeplanting, de beregeningsinstallaties en de omheining van het sportpark.
- De gemeente Rucphen wil dat de basissportvoorzieningen voldoen aan de minimale eisen zoals vastgesteld door NOC*NSF. De verenigingen kunnen dan op een veilige en functionele manier hun sport beoefenen.
- De capaciteit van de sportvoorzieningen is in overeenstemming met de normen volgens NOC*NSF, zodat voldoende sportmogelijkheden worden geboden.
- De gemeente richt zich op concentratie van lokale buitensportvoorzieningen zoveel mogelijk in de eigen kernen met als doel de leefbaarheid van de dorpen te behouden. Voor gemeentelijke/bovenlokale sportvoorzieningen richt de gemeente zich op de Binnentuin met als doel het ruimtebeslag te beperken, een zo intensief mogelijk gebruik te bewerkstelligen en een kwalitatief hoogwaardige voorziening te maken.
- De basissportvoorzieningen worden conform de eisen van NOC*NSF onderhouden, teneinde de deelname aan sportactiviteiten op de gemeentelijke sportaccommodatie laagdrempelig en verantwoord te houden."

"Het beheer en onderhoud van de basissportvoorzieningen wordt verzorgd door de gemeente Rucphen. De gemeente stelt aan de verenigingen een jaarlijkse onderhoudsbijdrage beschikbaar voor het dagelijks onderhoud van de velden en de opstallen die vallen onder de basissportvoorzieningen. Het beheer, onderhoud en vervanging van de plusvoorzieningen zijn de verantwoordelijkheid en voor rekening van de vereniging. De verenigingen zijn verantwoordelijk voor het dagelijks beheer en onderhoud van de sportvelden; de gemeente is verantwoordelijk voor renovatie van de sportvelden. De verenigingen zijn tevens zowel verantwoordelijk voor het onderhoud van de buitenschil als de binnenschil van de gebouwen, incl. de aanwezige technische installaties. Bij de eigendomsoverdracht zal de gemeente het achterstallig onderhoud op peil brengen tot de normatief benodigde kwaliteit."

Skidôme:

Sneeuwattractiepark Skidôme is gerealiseerd in 1995 en was de eerste indoorskibaan met sneeuw in plaats van een borstelbaan in Nederland en, ten tijde van de opening, de grootste van Europa. Sinds de uitbreiding in 2011 bevat Skidôme 3 skipistes, de voormalige piste, een piste voor het funpark en een rode piste voor de ervaren skiërs. Ook heeft het een beginners helling. Daarmee heeft Skidôme nu 3 horeca gelegenheden in het pand, een wintersport winkel, een sportmassage praktijk, de drie pistes, IceKart Rucphen en Glowgolf Rucphen.

Skidôme is particulier initiatief en eigendom en wordt commercieel geëxploiteerd, maar wel belangrijk voor Rucphen omdat het de gemeente op de kaart zet en bezoekers naar de gemeente trekt. Er gaat geen gemeentelijk geld naar Skidôme, maar omdat de accommodatie wel belangrijk is probeert de gemeente wel mee te denken en voorwaarden te scheppen. Bij de recente uitbreiding van het Skidôme heeft de gemeente bijvoorbeeld meegedacht bij het anders inrichten van het aangrenzende sportpark, het wijzigen van bestemmingsplannen etc.

Beschrijving afschrijvingsmethodiek en dekking gemeente Rucphen:

“Op dit moment wordt in de gemeente Rucphen in principe lineair afgeschreven. Vanaf 2005 wordt in de gemeente Rucphen het systeem gehanteerd waarbij pas in het jaar na de investering voor de eerste maal wordt afgeschreven. Afschrijving door middel van gelijkblijvende annuïteiten zal toegepast kunnen worden wanneer gelijkblijvende kapitaallasten van belang zijn in het kader van doorberekening aan burgers of bedrijven, of bij dekking door de rijks- of provinciale overheid. Dit komt niet tot in zeer beperkte mate voor.

Afschrijvingstermijnen:

Sport binnen:

- 0 jaar: bijdrage aan verenigingen.
- 40 jaar: bouwkundige voorzieningen aan accommodaties.
- 20 jaar: technische voorzieningen aan accommodaties

Sport buiten:

- 40 jaar: aanleg velden
- 0 jaar: bijdrage aan verenigingen
- 40 jaar: bouwkundige voorzieningen aan accommodaties
- 15 jaar: renovatie velden
- 20 jaar: technische voorzieningen aan accommodaties

Indien een investering in één keer volledig ten laste van een reserve wordt gebracht, dient deze toch te worden geactiveerd. Vervolgens wordt de investering in het jaar van de uitgaaf door afschrijving in één keer ten laste van exploitatie gebracht. Voor de aldus doorbelaste kosten wordt de betreffende reserve aangewend ten gunste van de exploitatie. Deze methode wordt ook toegepast indien de uitgaven over meerdere jaren zijn verspreid: dan wordt dus steeds het uitgegeven bedrag van de uitgaaf aan de reserve onttrokken.

Indien de investering in meerdere jaren wordt afgeschreven (investeringen met economisch nut) en waarbij voor (een gedeelte van de) kapitaallasten een reserve wordt aangewend, vindt afschrijving plaats vanaf het 1^e jaar na de uitgaaf. Aanwending van de reserve vindt plaats tot het bedrag van de kapitaallasten in het jaar dat de kapitaallasten ten laste van de exploitatie worden gebracht.

Het toegepaste rentepercentage:

De rentelasten worden in de gemeente Rucphen niet functioneel toegerekend, bijv. op basis van de boekwaarde van de activa volgens de rente-omslagmethode. De totale (geraamde of werkelijke) rentekosten worden verantwoord op functie 914 (geldleningen en uitzettingen langer of gelijk aan 1 jaar) (*).”

(*): In de kengetallen van de begroting sport in 3.2.4. in deze rapportage zijn de rentelasten wel toegerekend aan de sport.

3.4. Subsidies en overige beleidsinstrumenten

De gemeente Rucphen faciliteert het sportbeleid door het in beperkte mate verstrekken van subsidies aan verenigingen en voor sportstimulering.

De gemeente Rucphen heeft eind 2011 het welzijnsbeleid herzien en heeft op basis hiervan in 2012 ook de subsidiesystematiek en het subsidieprogramma gewijzigd en opnieuw vastgesteld. In het nieuwe welzijnsbeleid en de hierop gebaseerde subsidiesystematiek is een verband aangebracht met de door de gemeente gestelde beleidsdoelstellingen. De sportsubsidies zijn onderdeel van het transitietraject geweest en de toekenning hiervan is dus ook gewijzigd.

Als onderdeel van het transitietraject is de jeugdsportsubsidie, een directe subsidie waarbij de sportverenigingen een subsidiebedrag per jeugdlid ontvangen, verdwenen. De sportverenigingen ontvangen met ingang van 2013 subsidie voor activiteiten(programma's) die aansluiten bij het welzijnsbeleid en bijdragen aan de doelstellingen van het sportbeleid. Daarbij is het de bedoeling dat onderscheid gemaakt wordt naar doelgroepen. Verder zijn samenwerking met andere verenigingen en ruimte maken voor nieuwe activiteiten aandachtspunten c.q. toetsingscriteria.

Ook is de manier van aanvragen van subsidies gewijzigd. Er is sprake van een meerjarige subsidieaanvraag en -toekenning (3 jaar) waarbij de aanvraag een toelichting en onderbouwing bevat over hoe bijgedragen wordt aan de beoogde beleidseffecten van de gemeente op het gebied van sport. Doel is ook dat dit bijdraagt aan efficiency via een vereenvoudiging van de aanvraagprocedure en -toekenning.

In 2012 hebben de sportverenigingen voor het subsidiejaar 2013 voor de eerste keer via de nieuwe subsidiesystematiek de reguliere subsidie kunnen aanvragen. 22 verenigingen hebben voor in totaal € 34.320,- subsidie ontvangen, hiervan hebben er 21 een meerjarige aanvraag via de nieuwe systematiek ontvangen.

In de nieuwe subsidiesystematiek is er naast de reguliere subsidies voor sportverenigingen en andere organisatie ook de mogelijkheid om eenmalige subsidies aan te vragen om innoverende projecten op te zetten, hun positie te versterken of andere extra inspanningen gericht op een bijdrage aan de gemeentelijke doelstellingen. Met de realisatie van de nieuwe subsidiesystematiek is een langlopende wens van de gemeente om via de subsidies meer te kunnen sturen richting de doelstellingen het gemeentelijk beleid in vervulling gekomen (een doelstelling, wens die al in de nota sportbeleid van 1990 is genoemd).

De afgelopen jaren was er ook al in zeer beperkte mate sprake van sportstimulering. De afgelopen jaren bijvoorbeeld gericht op het aanbieden van sportactiviteiten op scholen via de projecten kindfit en sportsnuffel. Doel van dergelijke subsidies was dat de ondersteunde projecten na verloop van tijd zelfstandig voortgezet konden worden.

Tot slot zijn er algemene subsidiemogelijkheden waar ook activiteiten van sportverenigingen en/of sportevenementen mee gefinancierd kunnen worden. Bijvoorbeeld subsidies in het kader van de zogenaamde integrale dorpsontwikkeling (iDOPS), een beleidsaanpak waar sport een goede rol in kan vervullen. Er zijn sportevenementen met behulp van een startsubsidie uit het gemeentelijke iDOPS

budget gefinancierd met als gekregen doel dat de evenementen in de toekomst zelfstandig en zonder subsidie georganiseerd gaan worden. In meerdere dorpen in de gemeente Rucphen zijn succesvol sportevenementen georganiseerd voor de inwoners en er lijkt enthousiasme om e.e.a. te continueren en zelfstandig op te pakken aldus een aantal geïnterviewden.

4. Monitoring, evaluatie en controle van beleid

4.1. Monitoring

Onderzoeksvraag:

In hoeverre beschikt de gemeente over informatie om vast te stellen of de ondersteunde activiteiten er toe leiden dat de beoogde maatschappelijke effecten worden bereikt?

De gemeente Rucphen beschikte de afgelopen jaren over voldoende informatie om het beleid op te kunnen baseren, om de voortgang van de gestelde doelen te kunnen monitoren etc. Zeker tot en met de totstandkoming van de kadernota. Doordat er geen uitvoeringsnota is opgesteld als vervolg op en op basis van de kadernota, is er echter ook geen expliciete link aangebracht tussen het beleid enerzijds en de beleidsuitvoering en de mate waarin de activiteiten bijdragen aan de gemeentelijke doelen anderzijds. Ook is de monitoring hier niet op ingericht. En hierdoor is het niet duidelijk is of straks kan worden aangetoond in welke mate de beoogde maatschappelijke effecten bereikt zijn en of deze het gevolg zijn van het door de gemeente gevoerde sportbeleid.

Monitoring vindt plaats via de planning & control cyclus van de gemeente. Via de begroting, twee bestuursrapportages en de jaarrekening wordt verantwoording afgeleid over plannen, activiteiten, investeringen etc. en afwijkingen hiervan. Daarnaast wordt er indien nodig periodiek en/of ad-hoc gerapporteerd over belangrijke dossiers. Ook op het gebied van sport wordt er op deze twee wijzen verantwoording afgelegd. Bijvoorbeeld ten aanzien van het dossier privatisering eigendom en onderhoud van de opstallen van de gemeentelijke sport-accommodaties.

Het monitoren en evalueren van het sportbeleid wordt bemoeilijkt doordat er momenteel geen uitvoeringsnota, incl. SMART geformuleerde doelstellingen en activiteiten, is om het in de kadernota vastgestelde beleid uit te kunnen voeren. Er is in de uitvoering van het sportbeleid vooral sprake van het ad-hoc benutten van kansen en het gebruikmaken van budget van andere beleidsterreinen om mee te helpen doelstellingen van flankerende beleidsterreinen te realiseren.

In de kadernota staat aangegeven dat ingezet zal worden op monitoring en dat in de uitvoeringsnota beschreven zou worden welke wijze getoetst wordt of de doelstellingen van het beleid gehaald worden. En dat hierbij zal worden beschreven hoe de algemene beleidsevaluatie plaats zal vinden. De uitvoeringsnota is niet tot stand gekomen en dus zijn de wijze van monitoring en evaluatie ook niet beschreven.

4.2. Evaluatie

Onderzoeksvraag:

In hoeverre wordt op grond van inzichten in maatschappelijke effecten tot aanpassing van beleid gekomen?

De gemeente Rucphen heeft ten behoeve van de totstandkoming van het huidige beleid, de kadernota, en halverwege het vorige beleid het gemeentelijke sportbeleid geëvalueerd. Mede op basis van deze evaluaties is het sportbeleid in de gemeente beide keren ook aangepast, vernieuwd. Als gevolg van dat er geen uitvoeringsnota is opgesteld op basis van de kadernota, is het echter moeilijk te bepalen wanneer en hoe een volgende periodieke evaluatie van het sportbeleid plaats zal en kan vinden. En dus ook of het beleid op basis hiervan op systematische en consistente wijze kan/zal worden aangepast.

In 1996 en 2007 heeft er een systematische evaluatie van het sportbeleid plaatsgevonden met behulp waarvan het beleid is aangepast. Tussentijds hebben er gedurende de beleidsperiodes ook aanpassingen in het beleid plaatsgevonden op basis van beschikbare informatie en de (toen) geldende visie.

Doordat er geen uitvoeringsnota is opgesteld als vervolg op en op basis van de kadernota, is er echter ook geen expliciete link aangebracht tussen het beleid enerzijds en de beleidsuitvoering en de mate waarin de activiteiten bijdragen aan de gemeentelijke doelen anderzijds. Ook is de monitoring en evaluatie hier niet op ingericht. Hierdoor is het niet duidelijk is of er straks inzicht kan/zal zijn in de maatschappelijke effecten van het beleid. En of het beleid op basis van dit inzicht vervolgens kan/zal worden aangepast. Verder staat in de kadernota bijvoorbeeld ook aangegeven dat het belangrijk is om de inhoud van het beleid regelmatig te evalueren samen met de partners, dit om de nota zo lang mogelijk actueel te houden en om in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen. Deze intentie is ook lastig te realiseren nu er geen uitvoeringsnota is.

De gemeente Rucphen heeft ingezet op het versterken van monitoring en evaluatie van beleid. Doel is dat evaluaties volgens een standaardplanning en op een standaardwijze uitgevoerd worden. Kortom, borgen dat de evaluatie van alle beleidsterreinen vanzelfsprekend wordt uitgevoerd en het beleid met behulp hiervan systematisch wordt aangepast. En dat niet de waan van de dag en de politieke druk de agenda teveel bepalen. Het gaat dan om de borging van beleidsprocessen door beleidsmedewerkers. Ook op het gebied van het sportbeleid valt hier nog wel het een en ander te winnen.

4.3. Rol gemeenteraad

Onderzoeksvraag:

In hoeverre (kunnen) raadsleden invulling geven aan hun kaderstellende en controlerende rol?

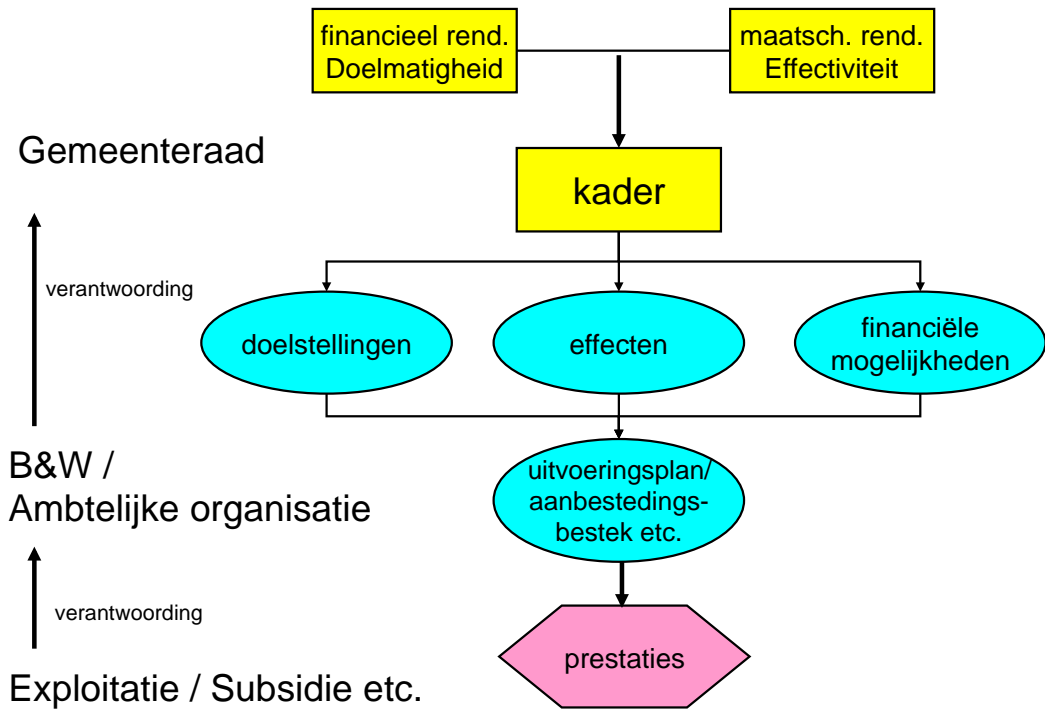
De gemeenteraad van Rucphen heeft de huidige kadernota sport en bewegen vastgesteld. En heeft ook in het totstandkomingsproces op cruciale momenten een rol gespeeld door input te verstrekken, uitgangspunten mee te geven etc.

Daarna heeft de gemeenteraad rondom het coalitieakkoord 2010-2014 het ingrijpende besluit genomen om als gevolg van de bezuinigingen geen extra financiële middelen beschikbaar te stellen voor de uitvoering van (de extra ambities volgend uit) de kadernota. Op basis hiervan heeft het College van B&W vervolgens besloten om geen uitvoeringsnota op te stellen. Vervolgens is het beleidsterrein sport niet meer aan de orde geweest in de gemeenteraad anders dan via de planning & control cyclus. De gemeenteraad heeft ook geen initiatief meer genomen om het onderwerp sport te behandelen en besluiten met betrekking tot het beleidsterrein te nemen. Het College van B&W heeft sindsdien getracht invulling te geven aan de ambities uit de kadernota sport door 1) budget te zoeken binnen de huidige sportbegroting en 2) de verbinding te zoeken met andere beleidsterreinen en -budgetten (in het geval van het inzetten van de wielersport ten behoeve van de promotie van Rucphen).

De gemeenteraad heeft bijvoorbeeld geen directe betrokkenheid met het beleids-terrein sportaccommodaties, het privatiseringstraject eigendom en onderhoud van opstallen van gemeentelijke sportaccommodaties en andere accommodatie-vraagstukken. Wel weten de verenigingen en de inwoners van Rucphen de gemeenteraad te vinden als er problemen zijn. De afgelopen jaren heeft de gemeenteraad nauwelijks tot geen signalen ontvangen met betrekking tot sportaccommodaties. Soms stelt de gemeenteraad ad-hoc financiële middelen beschikbaar voor een vereniging en/of accommodatie.

Doordat er geen uitvoeringsnota is opgesteld als vervolg op en op basis van de kadernota, is er geen expliciete link aangebracht tussen het beleidskader enerzijds en de beleidsuitvoering en de mate waarin de activiteiten bijdragen aan de gemeentelijke doelen anderzijds. En ook heeft de gemeenteraad hierdoor geen rapportagemomenten kunnen verbinden aan de beleidskaders die zij heeft gesteld.

De gemeenteraad heeft in feite niet volledig invulling gegeven aan haar kaderstellende rol en kan daardoor ook haar controlerende rol momenteel moeilijk invullen. Zie hiervoor de onderstaande figuur met daarin de cyclus "kaders stellen", "kaders uitvoeren" en "kaders toepassen". De gemeenteraad heeft een kader opgesteld en daar doelstellingen, effecten en een financieel plaatje aan verbonden. Op het moment dat de gemeenteraad daarna constateerde dat de financiële mogelijkheden niet toereikend waren om het beleidskader te kunnen realiseren c.q. te kunnen vertalen in een uitvoeringsplan, had de gemeenteraad eigenlijk een aangepast beleidskader passend bij de financiële mogelijkheden dienen vast te stellen. Vervolgens hadden B&W en de ambtelijke organisatie dit kader dan wel kunnen vertalen in een uitvoeringsplan en had ook de rapportage aan en controle door de raad adequaat ingevuld kunnen worden.

De bestuurlijke informatievoorziening vindt plaats via de planning & control cyclus van de gemeente. Er zijn geen signalen dat deze niet transparant, juist, tijdig en volledig is.

□

5. Conclusies en aanbevelingen

5.1. Inleiding

De Rekenkamer heeft onderzoek gedaan naar de doelmatigheid en effectiviteit van het sportbeleid van de gemeente Rucphen. In hoofdstuk 3 zijn we ingegaan op de beleidsontwikkeling, beleidsuitvoering en de status van het beleid. Vervolgens zijn in hoofdstuk 4 de monitoring, evaluatie en controle van het beleid aan de orde gekomen. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de belangrijkste conclusies en aanbevelingen.

5.2. Conclusies

1. Beleidsontwikkeling en status sportbeleid:

De gemeente Rucphen heeft het proces van beleidsontwikkeling op het gebied van sportbeleid goed ingezet. Stakeholders zijn betrokken bij de beleidsontwikkeling en de input van hen is meegenomen bij de totstandkoming van de kadernota sport. Helaas heeft de gemeente dit proces niet goed en volledig afgerond. De kadernota sport is door de gemeente niet vertaald in een uitvoeringsnota sport.

Als gevolg van het niet tot stand komen van een uitvoeringsnota sport is het niet geheel duidelijk wat de status van het sportbeleid is in de gemeente Rucphen. Het huidige sportbeleid van Rucphen is verwoord in de Kadernota Sport 2010-2014. Na de totstandkoming van de kadernota heeft de gemeenteraad geconstateerd dat de financiële mogelijkheden niet toereikend waren om het beleidskader te kunnen realiseren c.q. te kunnen vertalen in een uitvoeringsplan. En dus heeft de gemeente geen uitvoeringsnota opgesteld. Daarna heeft de gemeente niet vastgelegd hoe en op basis waarvan de uitvoering van het sportbeleid vervolgens is gaan plaatsvinden.

2. Samenhang met andere beleidsterreinen:

Bij de ontwikkeling en uitvoering van het sportbeleid van de gemeente Rucphen is sprake van een duidelijke samenhang met andere beleidsterreinen. De samenhang van sport en andere beleidsterreinen wordt beschreven in de kadernota sport en in nota's van andere beleidsterreinen. Ook heeft de gemeente de sport verankerd in de beleidsuitvoering op een aantal andere beleidsterreinen zoals onderwijs, jeugdbeleid en ouderenzorg. Tot slot geldt dat de gemeente er in is geslaagd om bepaalde ambities uit de kadernota sport uit te voeren met behulp van (samenhang met) andere beleidsterreinen. Een voorbeeld is de succesvolle profilering en positionering van Rucphen als wielergemeente, gerealiseerd door samenhang aan te brengen in het beleid op de terreinen sport, promotie en toerisme.

Het accent ligt vooral op een samenhang waarbij sport een middel is om de doelstellingen van andere beleidsterreinen te realiseren. Er is minder sprake van andere beleidsterreinen betrekken om de doelstellingen van het intrinsieke sportbeleid te realiseren.

3. Sportbeleid en de omgeving:

Bij de ontwikkeling en uitvoering van het sportbeleid van de gemeente Rucphen is er in beperkte mate sprake van samenwerking met andere gemeenten in de regio en van afstemming met landelijk en provinciaal beleid. Wel geldt dat de aandacht voor regionale samenwerking toeneemt. Bovendien is het landelijke beleid een van de vertrekpunten geweest voor de totstandkoming van het sportbeleid, in de kadernota

heeft de gemeente het beleid geformuleerd aan de hand van de ambities uit het landelijke Olympisch Plan 2028.

In de kadernota sport zijn relevante en actuele maatschappelijke en demografische ontwikkelingen beschreven. Ook heeft de gemeente een begin gemaakt met de doorvertaling van de maatschappelijke en demografische ontwikkelingen naar het daadwerkelijke beleid, de doelstellingen en programma's.

4. Rol en doelstellingen gemeente:

De gemeente Rucphen heeft een duidelijke en onderbouwde visie op haar rol en verantwoordelijkheden binnen de lokale gemeenschap op het gebied van sport en draagt die ook uit.

De doelstellingen van het gemeentelijke sportbeleid zijn niet geheel duidelijk en logisch geformuleerd. De gemeente heeft op twee niveaus doelstellingen geformuleerd en heeft daarnaast ambities geformuleerd. Het verband tussen 1) de hoofddoelstelling, 2) de operationele doelstellingen en 3) de ambities is niet helemaal duidelijk gemaakt. Bovendien zijn de operationele doelstellingen van de gemeente slechts voor een klein deel SMART geformuleerd.

De gemeente heeft aandacht voor specifieke (lokale) doelgroepen bij de ontwikkeling en uitvoering van het sportbeleid. Rucphen heeft specifieke doelgroepen onderscheiden in het beleid. De vertaalslag van de doelgroepenanalyse naar beleid, programma's en acties heeft de gemeente niet via een uitvoeringsnota vorm gegeven. Toch is de gemeente er in geslaagd om activiteiten voor een (groot) deel van de doelgroepen te realiseren, al dan niet via andere beleidsterreinen.

5. Sportaccommodaties, -verenigingen en -voorzieningen:

De gemeente Rucphen heeft een ruim aanbod aan sportaccommodaties, sportverenigingen en sportvoorzieningen. Vooral op het gebied van buitensportaccommodaties, sportverenigingen en zwembaden scoort Rucphen goed. Bovendien is het bijzonder dat een relatief kleine gemeente als Rucphen in ruime mate beschikt over regionale voorzieningen zoals het Skidôme, zwembaden en een atletiekbaan. Op het gebied van binnensportaccommodaties scoort de gemeente vergelijkbaar met landelijke kengetallen.

De gemeente heeft recent duidelijk beleid geïmplementeerd met betrekking tot de mate waarin de gemeente c.q. de sportverenigingen verantwoordelijk zijn voor de ontwikkeling en instandhouding (beheer, onderhoud en exploitatie) van sportaccommodaties.

De gemeente Rucphen houdt zich nog niet structureel bezig met de vraag of de ondersteunde activiteiten in de accommodaties aansluiten op de door de gemeente gestelde doelen en de door de gemeente gehanteerde doelgroepbenadering. Uit ervaring weten we dat dit geldt voor de meeste gemeenten in Nederland. Het faciliteren van de sport via het (mede) bekostigen en beschikbaar stellen van sportaccommodaties is historisch gegroeid. In de kadernota sport en de hierop volgende nota buitensportaccommodaties zijn ook doelstellingen voor de sportaccommodaties geformuleerd. Hierbij is er nog geen expliciete link aangebracht richting de inhoudelijke beleidsdoelen en doelgroepen waar het sportbeleid van de gemeente Rucphen is gericht. De gemeente zet als gevolg hiervan ook niet actief in op het monitoren en het verkrijgen van inzicht in hoeverre de activiteiten in de

sportaccommodaties aansluiten op de door de gemeente gestelde doelen c.q. het gebruik door de aangegeven doelgroepen.

6. Subsidies en sportstimulering:

De gemeente Rucphen heeft eind 2011 het welzijnsbeleid herzien en heeft op basis hiervan in 2012 ook de subsidiesystematiek en het subsidieprogramma aangepast. In het nieuwe welzijnsbeleid en de hierop gebaseerde subsidiesystematiek is een verband aangebracht met de gemeentelijke beleidsdoelstellingen. De sport-subsidies zijn onderdeel van het transitietraject geweest en de toekenning hiervan is dus ook gewijzigd.

De sportverenigingen ontvangen met ingang van 2013 subsidie voor activiteiten(programma's) die aansluiten bij het welzijnsbeleid en bijdragen aan de doelstellingen van het sportbeleid. Daarbij is het de bedoeling dat onderscheid gemaakt wordt naar doelgroepen. Verder zijn samenwerking met andere verenigingen en ruimte maken voor nieuwe activiteiten aandachtspunten c.q. toetsingscriteria.

7. Monitoring, evaluatie en controle van beleid:

De gemeente Rucphen beschikt via de planning & control cyclus en specifieke rapportages over voldoende mogelijkheden om het beleid te kunnen voeren en om de voortgang van de gestelde doelen te kunnen monitoren.

Het monitoren en evalueren van het sportbeleid is momenteel niet optimaal uit te voeren, hierdoor is het niet duidelijk of straks kan worden aangetoond in welke mate de beoogde maatschappelijke effecten bereikt zijn en of deze het gevolg zijn van het door de gemeente gevoerde sportbeleid.

Het monitoren en evalueren van het sportbeleid in Rucphen wordt bemoeilijkt doordat er geen uitvoeringsnota, incl. SMART geformuleerde doelstellingen en activiteiten, is om het in de kadernota vastgestelde beleid uit te kunnen voeren.

Wel heeft de gemeente de afgelopen jaren aandacht besteed aan het monitoren en evalueren van het sportbeleid. Zo is ten behoeve van de totstandkoming van het huidige beleid, de kadernota, en halverwege het vorige beleid het gemeentelijke sportbeleid geëvalueerd. Mede op basis van deze evaluaties is het sportbeleid in de gemeente telkens ook aangepast.

De gemeenteraad van Rucphen geeft geen volledige invulling aan de kaderstellende en controlerende rol. Dit doordat er geen uitvoeringsnota is opgesteld op basis van de kadernota. Hierdoor is er geen expliciete link aangebracht tussen het beleidskader enerzijds en de beleidsuitvoering en de mate waarin de activiteiten bijdragen aan de gemeentelijke doelen anderzijds. En ook kan de gemeenteraad hierdoor geen rapportagemomenten verbinden aan de beleidskaders die zij heeft gesteld.

BEANTWOORDING CENTRALE ONDERZOEKSVRAAG:

- ***In hoeverre is het sportbeleid van de gemeente Rucphen als effectief en doelmatig aan te merken?***

De gemeente Rucphen geeft redelijk tot goed invulling aan het merendeel van de zeven hierboven behandelde bestanddelen van het sportbeleid. Het sportbeleid van de gemeente Rucphen is dan ook aan te merken als redelijk effectief. De effectiviteit op enkele bestanddelen van het sportbeleid kan verbeterd worden.

De gemeente Rucphen besteedt in vergelijking met het landelijke beeld relatief weinig geld aan sport. De totale kosten voor sport per inwoner bedragen in Rucphen € 57 en zijn daarmee duidelijk lager dan in de BMC database gemeenten (€ 81). Dit is veroorzaakt doordat de kosten per inwoner voor sport algemeen, de zwembaden en de binnensportaccommodaties substantieel lager zijn in Rucphen dan in de BMC database gemeenten. Tegelijkertijd ligt het aanbod aan binnensportaccommodaties in Rucphen een fractie boven het landelijk gemiddelde.

94% van de totale kosten van de gemeente Rucphen heeft betrekking op accommodaties, dit is hoog. Landelijk gezien wordt als norm aangehouden dat zo'n 10-15% van de sportbegroting besteed wordt aan programmageld en 85-90% aan accommodaties.

In hoeverre het sportbeleid van een gemeente doelmatig is, is geïsoleerd moeilijk te bepalen. Ook voor de gemeente Rucphen geldt dat de doelmatigheid van het sportbeleid afzonderlijk, dat wil zeggen zonder een inhoudelijke vergelijking met andere gemeenten, moeilijk te bepalen is. Wel zijn er aanwijzingen dat de doelmatigheid en effectiviteit van het beleid op bepaalde onderdelen wellicht verbeterd kan worden:

- Door het betrekken van andere beleidsterreinen om de doelstellingen van het sportbeleid te realiseren.
- Door het intensiveren van regionale samenwerking op het gebied van sportbeleid en sportaccommodaties.
- Door een nauwere aansluiting van (de ondersteunde activiteiten in/op) de sportaccommodaties bij de doelstellingen van het gemeentelijke sportbeleid.

5.3. Aanbevelingen

1. Beleidsontwikkeling en status sportbeleid:

Ons belangrijkste advies aan de gemeente Rucphen is om alsnog een uitvoeringsplan sport op te stellen. En om daarin het verband tussen de kadernota en het uitvoeringsplan te beschrijven. Ook adviseren we om in de toekomst belangrijke besluiten die van invloed zijn op het sportbeleid en uitvoering hiervan vast te leggen en te voorzien van een toelichting. Zodoende kan de gemeente de status van het sportbeleid en de uitvoering ervan altijd duidelijk over het voetlicht brengen. Bovendien kan de monitoring en evaluatie van het beleid en de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad dan effectiever worden ingevuld.

2. Samenhang met andere beleidsterreinen:

Voor wat betreft de samenhang van sport met andere beleidsterreinen adviseren wij om in het uitvoeringsplan sport aan te geven:

- 1) Op welke wijze andere beleidsterreinen betrokken kunnen worden om de doelstellingen van het intrinsieke sportbeleid te realiseren. Zodat de sport ook intrinsiek baat heeft bij samenhangend beleid met andere terreinen.
- 2) Hoe de effectiviteit van sport als middel om bij te dragen aan resultaten op de andere beleidsterreinen gemeten kan worden. En hoe er voor gezorgd kan worden dat de andere beleidsterreinen hier actief op sturen. Zodat de sport kan aantonen dat het een effectief middel is om de doelstellingen van andere beleidsterreinen te realiseren.

3. Sportbeleid en de omgeving:

Wij raden aan om in het uitvoeringsplan sport te beschrijven op welke wijze relevante maatschappelijke en demografische ontwikkelingen worden vertaald naar het daadwerkelijke beleid, de doelstellingen, programma's etc.

4. Rol en doelstellingen gemeente:

Met betrekking tot de doelstellingen van het sportbeleid raden wij aan het verband tussen 1) de hoofddoelstelling, 2) de operationele doelstellingen en 3) de ambities te beschrijven in het uitvoeringsplan sport. En om de operationele doelstellingen van de gemeente meer SMART te formuleren.

5. Sportaccommodaties, -verenigingen en -voorzieningen:

Wij raden aan om in het uitvoeringsplan sport te aan te geven in welke mate er op de middellange termijn een expliciete link kan worden aangebracht tussen de beschikbaarstelling en financiering van sportaccommodaties en de bijdrage van (de activiteiten in) deze accommodaties aan de beleidsdoelen van de gemeente.

6. Verband subsidies en gemeentelijke beleidsdoelen

Verder raden wij aan om in het kader van de evaluatie van de nieuwe subsidiesystematiek begin 2014 ook te onderzoeken op welke wijze het verband tussen de subsidiëring en financiering van verenigingen, andere (sport)organisaties en sportactiviteiten en de bijdrage hiervan aan de beleidsdoelen van de gemeente verder versterkt kan worden.

DOELMATIGHEID EN EFFECTIVITEIT VAN HET SPORTBELEID:

Ten behoeve van een (verdere) vergroting van de doelmatigheid en effectiviteit van het sportbeleid adviseren wij de gemeente Rucphen om:

- Sterker in te zetten op samenwerking met het veld en het stimuleren van samenwerking binnen het beleidsveld sport. Dit betekent nog sterker inzetten op het stimuleren van particulier initiatief op specifiek het gebied van sport(beleid). Initiatieven en netwerken aan elkaar koppelen en het veld 'uitnodigen' om zelf en met elkaar beleidsdoelen te realiseren. Concreet zou de gemeente alle verenigingen kunnen vragen om actief bij te dragen aan het realiseren van minimaal twee doelstellingen van het sportbeleid van de gemeente. En om daarbij met minimaal één andere vereniging samen te werken aan een project of activiteit.
- Sterker in te zetten op de samenhang met andere beleidsterreinen. Via het betrekken van meer andere beleidsterreinen ten behoeve van de doelstellingen van het sportbeleid. En door de effectiviteit van de bijdrage van sport aan andere beleidsterreinen in kaart te brengen en dus sport gericht te kunnen inzetten. Voor dit laatste zou de gemeente bijvoorbeeld een eenvoudig meetinstrument kunnen ontwikkelen.
- Sterker in te zetten op regionale samenwerking op het gebied van sportaccommodaties en aangepast sporten. Als eerste stap zou de gemeente het initiatief kunnen nemen om samen met andere gemeenten in de regio te inventariseren op welke aspecten de regionale samenwerking zich op het gebied van sportaccommodaties en de aangepaste sport het beste kan richten. Op basis hiervan kan dan een actieplan ontwikkeld worden.
- In te zetten op het aanbrengen van een expliciete link tussen de subsidiëring en financiering van sportaccommodaties, verenigingen, andere (sport)organisaties

- en sportactiviteiten en de bijdrage hiervan aan de beleidsdoelen van de gemeente. (zie ook bij 5 en 6)
- In te blijven zetten op de wielersport en de positionering van Rucphen als wielergemeente, een onderscheidend element van het sportbeleid van de gemeente (dat wellicht zelfs verder versterkt kan worden). Te realiseren door samenhang na te blijven streven in het beleid op de terreinen sport, promotie en toerisme. Maar ook door de wielersport te gebruiken als middel om doelgroepen als jongeren en ouderen meer aan het sporten te krijgen. Als eerste stap zou de gemeente een actieplan kunnen opnemen in de uitvoeringsnota sport (met SMART doelen, resultaten en activiteiten).

6. Reactie College op conceptrapport

Op 20 maart 2013 heeft de Rekenkamer het conceptrapport aangeboden voor bestuurlijk hoor en wederhoor. Het College heeft hierop gereageerd bij brief van 23 april 2013. De inhoud van deze brief is onderstaand integraal verwoord.

Geachte heer De Schipper,

Hierbij ontvangt u onze reactie op de conceptrapportage Doelmatigheid en Effectiviteit van het Sportbeleid Gemeente Rucphen.

Zoals ook in de eerdere ambtelijke reactie is aangegeven, is tijdens de bijeenkomst van de Commissie Maatschappelijke Aangelegenheden op 1 februari 2012 de wens uitgesproken een zo breed mogelijk scala aan verenigingen te interviewen. Door de Commissie is tevens aangegeven dat er behoefte is aan input vanuit verenigingen waar veel jeugd komt. Ook is door de Commissie de Wmo-raad en de doelgroep ouderen genoemd bij dit onderwerp. Helaas blijkt uit de conceptrapportage dat slechts één bestuurslid (zijnde ook een raadslid) van een sportvereniging is geïnterviewd. Wij betreuren ten eerste dat niet is voldaan aan de wens van de Commissie Maatschappelijke Aangelegenheden.

Het sportbeleid van de gemeente Rucphen wordt in het onderzoek vergeleken met het sportbeleid in de gemeenten Bergen op Zoom, Oosterhout en Roosendaal. Alhoewel in de conceptrapportage nader wordt uitgelegd dat rekening wordt gehouden met de schaalgrootte van Rucphen, vinden wij het toch jammer dat er geen vergelijking wordt gemaakt met gemeenten van dezelfde schaalgrootte.

De kosten van sport per inwoner, zoals vermeld in hoofdstuk 3 onder 3.2.4., bladzijde 29 vierde en vijfde punt, geven onzes inziens geen goed beeld gezien het verschil in minimum- en maximumbedrag. Als verklaring wordt gegeven dat het niet duidelijk is hoe de exploitatiebijdrage van Laco moet worden verdeeld. Onzes inziens had dit ofwel buiten beschouwing moeten blijven ofwel had de exploitatiebijdrage afzonderlijk moeten worden verwerkt. Het opnemen van een minimum- en maximumbedrag dat zoveel uit elkaar ligt is naar onze mening niet zinvol.

In de conceptrapportage wordt meerdere malen aangegeven dat er door de gemeenteraad geen middelen beschikbaar zijn gesteld voor de uitvoering van de Kadernota Sport. Dit ligt iets genuanceerder.

In de Kadernota Sport (december 2009) is een financiële doorrekening opgenomen en verwezen naar een op te stellen uitvoeringsnota om de financiële consequenties aan te geven, afhankelijk van de financiële mogelijkheden van de gemeente Rucphen. In 2010 is in het kader van noodzakelijke bezuinigingen een takendiscussie gestart, waarbij als uitgangspunt voor de Kadernota 2011 werd meegegeven dat alleen claims/knelpunten konden worden ingediend waaraan een wettelijke onderbouwing ten grondslag ligt. Voor de uitvoering van de Kadernota Sport zijn toen geen middelen gevraagd voor de uitvoering van de Kadernota Sport. Daarnaast is in het Hoofdlijnenakkoord 2010-2014 besloten dat extra taken binnen bestaande budgetten moeten worden opgevangen.

In die zin is er dus geen expliciet besluit van de gemeenteraad om geen middelen beschikbaar te stellen voor het uitvoeren van de Kadernota Sport, maar is dit het gevolg van het Hoofdlijnenakkoord en de bezuinigingsoperatie binnen de gemeente Rucphen.

De rode draad van de conceptrapportage is de constatering dat er een uitvoeringsnota Sport ontbreekt. Dit komt ook zeer uitgebreid terug in de conclusies en aanbeveling. Uiteraard is dit voor ons geen verrassing. Wij kunnen ons dan ook vinden in de algemene conclusies en aanbevelingen.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Rucphen,
de secretaris, de burgemeester,

C.F.J. Verheijen.

mr. M. van der Meer Mohr.

7. Nawoord

De Rekenkamer heeft kennis genomen van de reactie van het College. Hierin zijn enkele opmerkingen opgenomen die betrekking hebben op de uitvoering van het onderzoek en de op grond daarvan tot stand gekomen rapportage. Omdat de Rekenkamer zich niet in deze opmerkingen herkent wordt onderstaand hier kort op ingegaan:

- het algemene beeld is dat het onderzoek door gebreken in de informatievoorziening vanuit de gemeente een moeizaam verloop heeft gekend. Dat blijkt onder meer uit het feit dat de gemeente herhaaldelijk niet de juiste informatie met betrekking tot de financiële gegevens en de hoeveelheden accommodaties heeft aangeleverd;
- het blijkt ook uit de voorbereiding van de interviews. De gemeente is zelf verantwoordelijk geweest voor het aanleveren van (de contactgegevens van) de te interviewen personen en organisaties. Er is meerdere keren door de onderzoekers verzocht om de eerste door de gemeente geleverde lijst van gesprekspartners aan te vullen op het punt van de verenigingen, deze aanvulling is echter niet ontvangen;
- de gemeente bleek niet in staat om de exploitatiebijdrage aan Laco te verbijzonderen over de posten binnensportaccommodaties, zwembaden en buitensportaccommodaties. Omdat het zowel voor het volledig in beeld brengen van de kosten als voor een vergelijking met andere gemeenten onjuist zou zijn om deze kosten buiten beschouwing te laten was het niet mogelijk om deze uitgaven op andere wijze in de rapportage op te nemen;
- de nu door het College gegeven uitleg over het ontbreken van een uitvoeringsnota Sport wijkt af van de uitleg die daarover eerst in de interviews, en in een volgende fase in de reactie in ambtelijk wederhoor werd gegeven. Feit blijft dat er geen evenwicht is bewerkstelligd tussen de ambities van de gemeente zoals die beschreven zijn in de kadernota Sport 2010-2014 en de financiële middelen die hiervoor beschikbaar zijn. Daarmee is onduidelijk welke kaders door de gemeenteraad voor de uitvoering van het Sportbeleid worden gesteld, en ontbreekt de basis voor de invulling van de controlerende rol van de raad.

De Rekenkamer handhaaft derhalve de rapportage en de op basis hiervan geformuleerde conclusies en aanbevelingen. Daarbij constateert de Rekenkamer met waardering dat ook het College in het slot van de reactie aangeeft dat het zich kan vinden in de daarop gebaseerde conclusies en aanbevelingen. Daarmee bieden de uitkomsten van dit onderzoek een goede basis om te komen tot een verdere ontwikkeling van het sportbeleid in het algemeen, en een versterking van de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad daarbij in het bijzonder.

Bijlagen

- Bijlage 1 Normenkader ontwikkeling van beleid
- Bijlage 2 Normenkader realisatie van beleid
- Bijlage 3 Normenkader monitoring van beleid
- Bijlage 4 Normenkader evaluatie van beleid
- Bijlage 5 Normenkader rol gemeenteraad
- Bijlage 6 Bronnen & interviews

BIJLAGE 1 – NORMENKADER ONTWIKKELING VAN BELEID

Niveau van onderzoek	Onderzoeksvragen (aandachtspunten)	Normen	Bevindingen	Bron
1. Ontwikkeling van beleid	Vanuit welke belangen, rollen en verantwoordelijkheden heeft de gemeente betrokkenheid bij activiteiten op het gebied van sport en beweging?	Couleur Locale, case by case beoordeling. De gemeente heeft een duidelijke en onderbouwde visie op haar rol en verantwoordelijkheden binnen de lokale gemeenschap op het gebied van sport.	De gemeente Rucphen heeft een duidelijke visie op de rollen en verantwoordelijkheden die de gemeente heeft op het gebied van sport. De gemeente heeft de volgende vijf rollen onderscheiden voor zichzelf op het gebied van sport(beleid): 1) Een informerende rol. 2) Een stimulerende rol. 3) Een voorwaardenscheppende rol. 4) Een regisserende rol. 5) Een controlerende rol. Financiering van sport en sportaccommodaties is onderdeel van de stimulerende (subsidies) en de voorwaardenscheppende (accommodaties) rol.	Kadernota Sport gemeente Rucphen 2010-2014 Interviews
<u>Centrale vraag:</u> Op welke wijze is het sportbeleid tot stand gekomen?	Welke doelen streeft de gemeente na met het gemeentelijk sportbeleid	Inventariserend. Couleur Locale, case by case beoordeling.	De gemeente Rucphen heeft op twee niveaus doelstellingen geformuleerd en heeft daarnaast ambities geformuleerd. De exacte verbanden tussen 1) de hoofddoelstelling, 2) de operationele doelstellingen en 3) de ambities zijn niet helemaal duidelijk, inzichtelijk gemaakt. Zie voor een beschrijving van de doelstellingen 3.2.2.	Kadernota Sport gemeente Rucphen 2010-2014 Interviews
<u>En heeft dit geresulteerd in duidelijke afspraken m.b.t. doelen, doelgroepen, verantwoordelijkheden en inzet</u>	Worden binnen het beleid specifieke doelgroepen onderscheiden?	Binnen het sportbeleid van de gemeente worden specifieke doelgroepen op een duidelijke en logische manier onderscheiden. De doelgroepindeling is gebaseerd op een analyse van de lokale situatie.	De gemeente Rucphen heeft specifieke doelgroepen onderscheiden in het beleid. De vertaalslag van de doelgroepenanalyse naar beleid, programma's en acties heeft de gemeente dus niet via een uitvoeringsnota vorm kunnen geven. Toch is de gemeente er in geslaagd om activiteiten voor een (groot) deel van de doelgroepen te realiseren, al dan niet via andere beleidsterreinen. Zie voor de doelgroepen ook 3.2.2.	Kadernota Sport gemeente Rucphen 2010-2014 Rapport Financiële toegankelijkheid en haalbaarheid van sport in de gemeente Rucphen (2009)

<p>van (financiële) middelen?</p>				<p>Interviews</p>
	<p>In hoeverre zijn de doelen SMART geformuleerd?</p>	<p>De doelen van het gemeentelijke sportbeleid zijn SMART geformuleerd.</p>	<p>De operationele doelstellingen van de gemeente Rucphen zijn slechts voor een klein deel SMART geformuleerd. De exacte verbanden tussen de hoofddoelstelling, de operationele doelstellingen en de ambities en het formuleren van SMART doelstellingen zouden normaal gesproken waarschijnlijk geadresseerd zijn in de vertaalslag van de kadernota naar de uitvoeringsnota. Als gevolg van het niet tot stand komen van een uitvoeringsnota is dat nu dus niet het geval geweest.</p>	<p>Kadernota Sport gemeente Rucphen 2010-2014</p> <p>Interviews</p>
	<p>in hoeverre is er bij de voorbereiding en uitvoering van beleid sprake van samenhang met andere beleidsterreinen (bijv. volksgezondheid, onderwijs, etc.)?</p>	<p>Bij de voorbereiding en uitvoering van het sportbeleid van de gemeente is sprake van een logische, effectieve en efficiënte samenhang met andere beleidsterreinen.</p>	<p>De gemeenten Rucphen besteedt in ruime mate aandacht aan de samenhang van sport met andere beleidsterreinen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zowel in de kadernota sport als in de uitvoering van het beleid sinds de totstandkoming van de kadernota sport. - De verbinding met aanpalende beleidsterreinen wordt benoemd in de kadernota sport (onder andere onderwijs, jeugd en gezondheid). - De gemeente is er succesvol in geslaagd om bepaalde ambities uit de kadernota sport uit te voeren met behulp van (samenhang met) andere beleidsterreinen. - De gemeente Rucphen heeft de sport daadwerkelijk verankerd in de beleidsuitvoering op andere terreinen zoals onderwijs, jeugdbeleid en ouderenzorg. - Wel ligt het accent vooral op een samenhang waarbij sport een middel is om de doelstellingen van andere beleidsterreinen te realiseren. De effectiviteit moet dan blijken uit de resultaten op de andere beleidsterreinen, de andere beleidsterreinen moeten hier dan ook actief op sturen. Er is minder sprake van andere beleidsterreinen betrekken (bijv. onderwijs) om de doelstellingen van het (intrinsieke) sportbeleid te realiseren. In hoeverre de sport daadwerkelijk bijdraagt aan de realisatie van doelstellingen op andere beleidsterreinen zal in de toekomst moeten blijken. 	<p>Kadernota Sport gemeente Rucphen 2010-2014</p> <p>Evaluatie Sportbeleid (2007)</p> <p>Interviews</p>
	<p>Welke beleidsinstrumenten (beschikbaar stellen accommodaties, subsidies, garantstelling voor leningen etc.) zet de gemeente in om die doelen te realiseren?</p>	<p>Inventariserend. Couleur Locale, case by case beoordeling. De veronderstelde bijdrage van de instrumenten aan de realisatie van de beleidsdoelen zijn onderbouwd.</p>	<p>De gemeente Rucphen zet in op de volgende drie beleidsinstrumenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Accommodaties (binnen en buiten) - Subsidies (aan verenigingen, direct en indirect) en tarieven (in relatie tot accommodaties) - Sportstimulering (via projectsubsidies, impulsen). <p>Deze keuze is historisch bepaald en nog altijd relevant.</p>	<p>Kadernota Sport gemeente Rucphen 2010-2014</p> <p>Interviews</p>

<p>in hoeverre worden andere organisaties bij de beleidsvorming betrokken?</p>	<p>Bij de beleidsvorming creëert de gemeente draagvlak door op effectieve en efficiënte wijze andere organisaties te betrekken.</p>	<p>De gemeente Rucphen heeft bij de beleidsvorming draagvlak getracht te creëren door stakeholders (andere organisaties, het veld, de gemeenteraad etc.) continu te betrekken. De gemeente heeft de input van stakeholders ook daadwerkelijk meegenomen bij de totstandkoming van de Kadernota Sport 2010-2014. Stakeholders hebben dit gewaardeerd.</p> <p>Het traject van de beleidsvorming is echter niet volledig afgerond doordat de gemeenteraad uiteindelijk niet de financiële middelen beschikbaar heeft gesteld die nodig zijn voor de uitvoering van de kadernota. De gemeenteraad heeft besloten om geen extra budget beschikbaar te stellen voor de realisatie van de (extra ambitie voortkomend uit de) kadernota sport. Als gevolg hiervan heeft het College van B&W de uitvoeringsnota niet vertaald in een uitvoeringsnota.</p>	<p>Kadernota Sport gemeente Rucphen 2010-2014</p> <p>Evaluatie sportbeleid (2007)</p> <p>Interviews</p>
<p>in hoeverre worden met sportverenigingen en andere betrokken organisaties (prestatie)afspraken gemaakt m.b.t. de bijdrage aan de door de gemeente gestelde doelen?</p>	<p>Met sportverenigingen en andere stakeholders worden duidelijke afspraken gemaakt m.b.t. de bijdrage aan de door de gemeente gestelde doelen.</p>	<p>De gemeente Rucphen tracht draagvlak te creëren voor het sportbeleid bij de stakeholders (zie eerder). Er worden echter nog geen prestatieafspraken met sportverenigingen en anderen gemaakt met betrekking tot de bijdrage aan de door de gemeente gestelde doelen.</p>	<p>Kadernota sport gemeente Rucphen 2010-2014</p> <p>Interviews</p>
<p>Heeft de gemeente beleid ontwikkeld m.b.t. de inzet en ondersteuning van vrijwilligers?</p>	<p>De gemeente heeft een effectief en efficiënt beleid m.b.t. de inzet en ondersteuning van vrijwilligers ontwikkeld.</p>	<p>De gemeente Rucphen erkent dat vrijwilligers belangrijk zijn voor de sport. In Rucphen is er sprake van een actief vrijwilligersleven. Het vrijwilligersbeleid van de gemeente Rucphen zet in op het faciliteren en ondersteunen van vrijwilligers, maar niet op het stimuleren ervan. Er is geen ondersteuning van verenigingen op het gebied van vrijwilligers etc.</p>	<p>Kadernota sport gemeente Rucphen 2010-2014</p> <p>Interviews</p>
<p>Welke financiële middelen zet de gemeente in om de gestelde doelen te bereiken?</p>	<p>Inventariserend Couleur Locale, case by case beoordeling.</p>	<p>€ 1.278.284,- in 2011. Zie voor meer informatie 3.2.4.</p>	<p>Programmabegroting 2011, 2012.</p> <p>Bestuursrapportages 2010, 2011.</p>

<p>Op welke basis wordt de omvang en toedeling van financiële middelen aan de verschillende vormen van sport / beleidsinstrumenten berekend?</p>	<p>De omvang, toedeling en condities waaronder financiële middelen aan de verschillende vormen van sport / beleidsinstrumenten vindt op duidelijke en transparante wijze plaats en is op een toegankelijke wijze vastgelegd.</p>	<p>De omvang en toedeling van de financiële middelen aan de verschillende beleidsinstrumenten is historisch bepaald, gegroeid. Bovendien wordt rekening gehouden met algeheel geldende normen van bijvoorbeeld NOC*NSF en de VNG op met name accommodatiegebied.</p>	<p>Bestuursrapportages 2010, 2011 Kadernota Sport gemeente Rucphen 2010-2014 Interviews</p>
<p>Op welke grondslagen wordt tot een taak- en kostenverdeling gekomen tussen de gemeente en de betrokken organisaties c.q. deelnemers aan de diverse vormen van sportbeoefening?</p>	<p>De criteria en condities voor de toedeling van taken en middelen zijn helder en onderbouwd op basis van de beoogde doelrealisatie. Couleur Locale, case by case beoordeling.</p>	<p>De grondslagen voor de taak- en kostenverdeling tussen de gemeente en het veld, de verenigingen en andere partners is historisch bepaald, gegroeid. Bovendien wordt rekening gehouden met algeheel geldende normen van bijvoorbeeld NOC*NSF en de VNG op met name accommodatiegebied.</p>	<p>Interviews</p>
<p>Op welke wijze vinden maatschappelijke en demografische ontwikkelingen (bijv. ontwikkelingen op het gebied van volksgezondheid en integratie, opkomst nieuwe vormen van sportbeoefening, wijzigingen in omvang en samenstelling bevolking) doorwerking in het sportbeleid?</p>	<p>Relevante maatschappelijke en demografische ontwikkelingen worden tijdig gesignaleerd en krijgen op een logische en effectieve wijze een plek in het sportbeleid van de gemeente.</p>	<p>De gemeente Rucphen heeft relevante maatschappelijke en demografische ontwikkelingen gesignaleerd en beschreven in de kadernota en vertaald naar de doelstellingen van het beleid. Ook heeft de gemeente een begin gemaakt met de maatschappelijke en demografische ontwikkelingen door te vertalen naar het daadwerkelijke beleid, de doelstellingen en de programma's.</p>	<p>Kadernota Sport gemeente Rucphen 2010-2014 Evaluatie sportbeleid (2007) Interviews</p>
<p>In hoeverre vindt bij de beleidsontwikkeling samenwerking en afstemming plaats met de provincie en andere gemeenten?</p>	<p>Bij de beleidsontwikkeling wordt er op effectieve en efficiënte wijze samengewerkt en afgestemd met de provincie en andere gemeenten. In het geformuleerde beleid wordt de samenhang met het beleid van</p>	<p>Landelijk en provinciaal beleid zijn bij de gemeente Rucphen een van de vertrekpunten geweest (voor het opstellen) van de kadernota sport. In de beleidsuitvoering is er echter nog nauwelijks sprake van afstemming met de provincie en andere gemeenten in de regio, wel begint de aandacht voor regionale afstemming toe te nemen.</p>	<p>Kadernota Sport gemeente Rucphen 2010-2014 (en documenten m.b.t. de totstandkoming hiervan) Interviews</p>

	de provincie en andere gemeenten aangegeven.		
In hoeverre vindt bij de beleidsontwikkeling samenwerking en afstemming plaats met het landelijke beleid en het Olympisch Plan 2028?	In het geformuleerde beleid wordt de samenhang met het landelijke beleid en het Olympisch Plan 2028 aangegeven.	Landelijk beleid en het Olympisch Plan 2028 zijn bij de gemeente Rucphen een van de vertrekpunten geweest (voor het opstellen) van de kadernota sport. In de kadernota zijn analoog aan het Olympisch Plan een vijftal ambities benoemd.	Kadernota Sport gemeente Rucphen 2010-2014 Olympisch Plan 2028. Interviews.
Participeert de gemeente in de ontwikkeling en uitvoering van het sportplan Brabant 2016?	De gemeente participeert in de ontwikkeling en uitvoering van het sportplan Brabant 2016.	De gemeente Rucphen participeert niet expliciet in de ontwikkeling en uitvoering van Sportplan Brabant 2016.	Kadernota Sport gemeente Rucphen 2010-2014 Sportplan Brabant 2016 Interviews
inventarisatie: op welke sporten heeft het sportbeleid van de gemeente betrekking, welke beleidsinstrumenten zet de gemeente daarvoor in, welke kosten zijn daaraan verbonden, wat zijn de bijdragen van betrokken organisaties en deelnemers?	Inventariserend. De gemeente heeft een goed inzicht Couleur Locale, case by case beoordeling.	De gemeenten Rucphen heeft een goed beeld ten aanzien van de sporten en sportverenigingen in de gemeente en waarop dus via het beleid wordt ingezet.	Kadernota Sport gemeente Rucphen 2010-2014 Rapport Financiële toegankelijkheid en haalbaarheid van sport in de gemeente Rucphen (2009) Interviews

BIJLAGE 2 – NORMENKADER REALISATIE VAN BELEID

Niveau van onderzoek	Onderzoekvragen (aandachtspunten)	Normen	Bevindingen	Bron
2. Realisatie van beleid	<u>Sportaccommodaties</u>			
Centrale vraag: Welke beleidsinstrumenten worden ingezet om het beleid te realiseren? En in hoeverre is de uitvoering als effectief en doelmatig aan te merken?	In hoeverre faciliteert de gemeente het sportbeleid door het beschikbaar stellen of (mede)bekostigen van sportaccommodaties?	De gemeente faciliteert het sportbeleid door het beschikbaar stellen of (mede)bekostigen van sportaccommodaties.	De gemeenten Rucphen faciliteert het sportbeleid door het beschikbaar stellen en (mede) bekostigen van sportaccommodaties. In Rucphen is een groot deel van de (grond van de) sportaccommodaties gemeentelijk eigendom en zijn er daarnaast accommodaties in private handen. Het aantal accommodaties in private handen is toegenomen als gevolg van een privatisering van de exploitatie van sportaccommodatie de Vijfsprong (binnensport en zwembad) in 2005. Deze accommodatie wordt nu geëxploiteerd door de private exploitant Laco, die wel een gemeentelijke bijdrage ontvangt (voor groot onderhoud en/of de exploitatie).	Evaluatie Sportbeleid (2007) Kadernota sport gemeente Rucphen 2010-2014 Nota Buitensport-accommodatie gemeente Rucphen (2011) Interviews
	In hoeverre heeft de gemeente beleid ontwikkeld m.b.t. mate waarin de gemeente c.q. de sportverenigingen en/of beoefenaren verantwoordelijk zijn voor de ontwikkeling en instandhouding van sportaccommodaties?	De gemeente heeft duidelijk en effectief beleid ontwikkeld m.b.t. de mate waarin de gemeente c.q. de sportverenigingen en/of beoefenaren verantwoordelijk zijn voor de ontwikkeling en instandhouding van sportaccommodaties.	De gemeente Rucphen heeft sinds kort beleid met betrekking tot de mate waarin de gemeente c.q. de sportverenigingen/gebruikers verantwoordelijk zijn voor de ontwikkeling en instandhouding van sportaccommodaties. De gemeente Rucphen is er recent in geslaagd om meer eenduidigheid te creëren voor wat betreft het beheer en onderhoud van de buitensportaccommodaties die gemeentelijk eigendom zijn. Het traject van het privatiseren van de opstallen van de gemeentelijke sportaccommodaties en het beheer en het onderhoud hiervan is zo goed als afgerond. De grond van de gemeentelijke sportaccommodaties en het beheer en onderhoud hiervan blijft in gemeentelijke handen.	Kadernota sport gemeente Rucphen 2010-2014 Nota Buitensport-accommodatie gemeente Rucphen (2011) Rapport Financiële toegankelijkheid en haalbaarheid van sport in de gemeente Rucphen (2009)

				Interviews
	Heeft de gemeente inzicht in gebruik en bezettingsgraden van de diverse accommodaties?	De gemeente monitort het gebruik en de bezettingsgraden van de diverse sportaccommodaties.	De gemeente Rucphen heeft inzicht in het gebruik en de bezettingsgraden van de gemeentelijke sportaccommodaties en monitort dit. De bezettingsgraden zijn goed, het aanbod past goed bij de (huidige en toekomstige) vraag/behoefte aan sportaccommodaties.	Kadernota sport gemeente Rucphen 2010-2014 Nota Buitensport-accommodatie gemeente Rucphen (2011) Rapport Financiële toegankelijkheid en haalbaarheid van sport in de gemeente Rucphen (2009) Interviews
	In hoeverre sluiten de activiteiten in de sportaccommodaties aan op de door de gemeente gestelde doelen c.q. gebruik door aangegeven doelgroepen?	De gemeente monitort of de ondersteunde activiteiten in de accommodaties aansluiten op de door de gemeente gestelde doelen en de door de gemeente gehanteerde doelgroepenbenadering.	Het faciliteren van de sport via het (mede) bekostigen en beschikbaar stellen van sportaccommodaties is historisch gegroeid. In de kadernota sport en de hierop volgende nota buitensportaccommodaties zijn ook doelstellingen voor de sportaccommodaties geformuleerd. Hierbij is er tot op heden echter geen expliciete link aangebracht richting de inhoudelijke beleidsdoelen en doelgroepen waar het sportbeleid van de gemeente Rucphen is gericht. De gemeente zet als gevolg hiervan ook niet actief in op het monitoren en het verkrijgen van inzicht in hoeverre de activiteiten in de sportaccommodaties aansluiten op de door de gemeente gestelde doelen c.q. het gebruik door de aangegeven doelgroepen.	Kadernota sport gemeente Rucphen 2010-2014 Nota Buitensport-accommodatie gemeente Rucphen (2011) Rapport Financiële toegankelijkheid en haalbaarheid van sport in de gemeente Rucphen (2009) Interviews
	Welke kosten zijn aan bezit en exploitatie van deze accommodaties verbonden?	De gemeente monitort de kosten van de accommodaties die zij in bezit heeft. Couleur locale, case by case beoordeling.	De gemeente heeft inzicht in en monitort de kosten van de accommodaties die zij in bezit heeft (zie 3.2.4.).	Programmabegroting 2011, 2012. Interviews

Welke bijdragen worden gevraagd van verenigingen en/of individuele deelnemers?	Inventariserend Couleur locale, case by case beoordeling.	Sportverenigingen dragen bij aan de gemeentelijke sportaccommodaties door het dagelijks beheer en onderhoud te verzorgen. Hiervoor krijgen ze van de gemeente een onderhoudsbijdrage. Verder betalen de sportverenigingen (in een groot aantal gevallen symbolische) huur voor de gemeentelijke sportaccommodaties en vragen ze op hun beurt contributie van hun leden. Kosten en opbrengsten van andere vormen van sportbeoefening verlopen voor en groot deel zonder financiële betrokkenheid van de gemeente.	Programmabegroting 2011, 2012. Interviews
<u>Subsidies</u>			
In hoeverre faciliteert de gemeente het sportbeleid door het verstrekken van subsidies?	De gemeente faciliteert het sportbeleid door het verstrekken van subsidies.	De gemeenten Rucphen faciliteert het sportbeleid door het in beperkte mate verstrekken van subsidies aan verenigingen en voor sportstimulering.	Evaluatie Sportbeleid (2007) Kadernota sport gemeente Rucphen 2010-2014 Interviews Kadernota Herziening Welzijnsbeleid (2011) Definitief Subsidieprogramma 2013 (2012)
Op basis van welke grondslagen worden subsidies toegekend, en is er daarbij een logisch verband met de door de gemeente gestelde doelen?	Er is een logisch en effectief verband tussen de grondslagen waarop de subsidie wordt toegekend, de beoogde output van de gesubsidieerde activiteiten en de door de gemeente gestelde beleidsdoelen (outcome) op het gebied van sport.	De gemeente Rucphen heeft eind 2011 het welzijnsbeleid herzien en heeft op basis hiervan in 2012 ook de subsidiesystematiek en het subsidieprogramma gewijzigd en opnieuw vastgesteld. In het nieuwe welzijnsbeleid en de hierop gebaseerde subsidiesystematiek is een verband aangebracht met de door de gemeente gestelde beleidsdoelstellingen. De sportsubsidies zijn onderdeel van het transitietraject geweest en de toekenning hiervan is dus ook gewijzigd. Als onderdeel van het transitietraject is de jeugdsportsubsidie, een directe subsidie waarbij de sportverenigingen een subsidiebedrag per jeugdlid ontvangen, verdwenen. De sportverenigingen ontvangen met ingang van 2013 subsidie voor activiteiten(programma's) die aansluiten bij het welzijnsbeleid en bijdragen aan de doelstellingen van het sportbeleid. Daarbij is het de bedoeling dat onderscheid gemaakt wordt naar doelgroepen. Verder zijn samenwerking met andere verenigingen en ruimte maken voor nieuwe activiteiten aandachtspunten c.q. toetsingscriteria.	Kadernota sport gemeente Rucphen 2010-2014 Interviews Kadernota Herziening Welzijnsbeleid (2011) Definitief Subsidieprogramma 2013 (2012)

In welke mate maken verenigingen en individuele deelnemers gebruik van deze mogelijkheden	Verenigingen en individuele deelnemers zijn bekend met de subsidiemogelijkheden voor sportactiviteiten en maken hiervan op zodanige wijze gebruik dat de beoogde output wordt gerealiseerd.	Eind 2012 hebben de sportverenigingen voor de eerste keer via de nieuwe subsidiesystematiek de reguliere subsidie kunnen aanvragen. 22 verenigingen hebben voor in totaal € 34.320,- subsidie ontvangen, hiervan hebben er 21 een meerjarige aanvraag via de nieuwe systematiek ontvangen.	Kadernota sport gemeente Rucphen 2010-2014 Interviews Kadernota Herziening Welzijnsbeleid (2011) Definitief Subsidieprogramma 2013 (2012)
In hoeverre sluiten de door subsidie ondersteunde activiteiten aan op de door de gemeente gestelde doelen c.q. gebruik door aangegeven doelgroepen?	De gemeente monitort of de met subsidie ondersteunde activiteiten aansluiten op de door de gemeente gestelde doelen en de door de gemeente gehanteerde doelgroepbenadering	De sportverenigingen ontvangen met ingang van 2013 subsidie voor activiteiten(programma's) die aansluiten bij het welzijnsbeleid en bijdragen aan de doelstellingen van het sportbeleid. Daarbij is het de bedoeling dat onderscheid gemaakt wordt naar doelgroepen. Verder zijn samenwerking met andere verenigingen en ruimte maken voor nieuwe activiteiten aandachtspunten c.q. toetsingscriteria. Met de realisatie van de nieuwe subsidiesystematiek is een langlopende wens van de gemeente om via de subsidies meer te kunnen sturen richting de doelstellingen het gemeentelijk beleid in vervulling gekomen (een doelstelling, wens die al in de nota sportbeleid van 1990 is genoemd).	Interviews Kadernota Herziening Welzijnsbeleid (2011) Definitief Subsidieprogramma 2013 (2012)
Welke kosten zijn aan het verstrekken van subsidies verbonden?	a. De gemeente monitort de kosten van het verstrekken van sportsubsidies. b. Het proces van het verstrekken van subsidies is zo efficiënt mogelijk ingericht en de kosten hiervan worden zodoende geminimaliseerd.	Zie. 3.2.4. De gemeente heeft recent een transitietraject op het gebied van de subsidiesystematiek voor de sport (en breder: welzijn) afgerond. In het kader hiervan is ook de manier van aanvragen van subsidies gewijzigd. Er is sprake van een meerjarige subsidieaanvraag en –toekenning (3 jaar) waarbij de aanvraag een toelichting en onderbouwing bevat over hoe bijgedragen wordt aan de beoogde beleidseffecten van de gemeente op het gebied van sport. Doel is ook dat dit bijdraagt aan efficiency via een vereenvoudiging van de aanvraagprocedure en –toekenning.	Interviews Kadernota Herziening Welzijnsbeleid (2011) Definitief Subsidieprogramma 2013 (2012)
<u>Overige beleidsinstrumenten</u>			
In hoeverre maakt de gemeente van andere instrumenten gebruik om het sportbeleid te faciliteren?	Inventariserend. Deze beleidsinstrumenten dragen op een effectieve en efficiënte wijze bij aan de realisatie van de	De gemeenten Rucphen faciliteert het sportbeleid door het in beperkte mate verstrekken van subsidies aan verenigingen en voor sportstimulering.	Kadernota Sport gemeente Rucphen 2010-2014 Evaluatie sportbeleid (2007)

		beleidsdoelstellingen.		Interviews
	In hoeverre sluiten de op deze wijze ondersteunde activiteiten aan op de door de gemeente gestelde doelen c.q. gebruik door aangegeven doelgroepen?	De op deze wijze ondersteunde activiteiten sluiten aan op de door de gemeente gestelde doelen en de door de gemeente gehanteerde doelgroepenbenadering.	In de nieuwe subsidiesystematiek is er naast de reguliere subsidies voor sportverenigingen en andere organisatie ook de mogelijkheid om eenmalige subsidies aan te vragen om innoverende projecten op te zetten, hun positie te versterken of andere extra inspanningen gericht op een bijdrage aan de gemeentelijke doelstellingen. Verder geldt dat sportstimulering en andere activiteiten- of impulssubsidies zoals iDOPS subsidies zijn de laatste jaren ontstaan en daardoor expliciet gelinkt aan de doelen en doelgroepen waar het (sport)beleid van de gemeente Rucphen op is gericht.	Interviews Kadernota Herziening Welzijnsbeleid (2011) Definitief Subsidieprogramma 2013 (2012)

BIJLAGE 3 – NORMENKADER MONITORING VAN BELEID

Niveau van onderzoek	Onderzoeksvragen (aandachtspunten)	Normen	Bevindingen	Bron
3. Monitoring van beleid	Beschikt de gemeente over informatie om de voortgang van de vooraf gestelde doelen te kunnen monitoren?	De gemeente beschikt over heldere en transparante informatie om de voortgang van de vooraf gestelde doelen (in relatie tot de gemaakte kosten) te kunnen monitoren.	De gemeente Rucphen beschikte de afgelopen jaren over voldoende informatie om het beleid op te kunnen baseren, om de voortgang van de gestelde doelen te kunnen monitoren etc. Zeker tot en met de totstandkoming van de kadernota. Doordat er geen uitvoeringsnota is opgesteld als vervolg op en op basis van de kadernota, is er echter ook geen expliciete link aangebracht tussen het beleid enerzijds en de beleidsuitvoering en de mate waarin de activiteiten bijdragen aan de gemeentelijke doelen anderzijds. Ook is de monitoring hier niet op ingericht.	Kadernota sport gemeente Rucphen 2010-2014 (en documenten m.b.t. de totstandkoming hiervan) Interviews
Centrale vraag: In hoeverre beschikt de gemeente over informatie om vast te stellen of de ondersteunde activiteiten er toe leiden dat de beoogde maatschappelijke effecten worden bereikt?	In hoeverre worden de beoogde maatschappelijk effecten in de praktijk bereikt?	De beoogde maatschappelijke effecten worden in de praktijk op efficiënte en effectieve wijze bereikt.	Het is niet duidelijk is of straks kan worden aangetoond in welke mate de beoogde maatschappelijke effecten bereikt zijn en of deze het gevolg zijn van het door de gemeente Rucphen gevoerde sportbeleid.	Kadernota sport gemeente Rucphen 2010-2014 (en documenten m.b.t. de totstandkoming hiervan) Evaluatie Sportbeleid (2007). Evaluatie Sportbeleid (1996) Collegeprogramma '06-'10 Interviews
	Kan worden aangetoond in welke mate de maatschappelijke effecten het gevolg zijn van het door de gemeente gevoerde sportbeleid?	Er kan op logische en consistente wijze worden aangetoond in welke mate de maatschappelijke effecten het gevolg zijn van het door de gemeente gevoerde sportbeleid.	Het is niet duidelijk is of straks kan worden aangetoond in welke mate de beoogde maatschappelijke effecten bereikt zijn en of deze het gevolg zijn van het door de gemeente Rucphen gevoerde sportbeleid.	Kadernota sport gemeente Rucphen 2010-2014 Interviews

BIJLAGE 4 – NORMENKADER EVALUATIE VAN BELEID

Niveau van onderzoek	Onderzoeksvragen (aandachtspunten)	Normen	Bevindingen	Bron
4. Evaluatie van beleid	Wordt op grond van inzichten in maatschappelijke effecten tot aanpassing van beleid gekomen?	De gemeente evalueert periodiek het gevoerde beleid;	De gemeente Rucphen heeft ten behoeve van de totstandkoming van het huidige beleid, de kadernota, en halverwege het vorige beleid het gemeentelijke sportbeleid geëvalueerd. Mede op basis van deze evaluaties is het sportbeleid in de gemeente Rucphen beide keren ook aangepast, vernieuwd. Als gevolg van dat er geen uitvoeringsnota is opgesteld op basis van de kadernota, is het echter moeilijk te bepalen wanneer en hoe een volgende periodieke evaluatie van het sportbeleid plaats zal en kan vinden. En dus ook of het beleid op basis hiervan op systematische en consistente wijze kan/zal worden aangepast.	Evaluatie Sportbeleid (2007), Evaluatie Sportbeleid (1996) Collegeprogramma '06-'10 Kadernota sport gemeente Rucphen 2010-2014 Interviews
Centrale vraag: In hoeverre wordt op grond van inzichten in maatschappelijke effecten tot aanpassing van beleid gekomen?		Op basis van inzicht in de (maatschappelijke) effecten van het gemeentelijke sportbeleid in samenhang met de ingezette beleidsinstrumenten wordt het beleid op systematische en consistente wijze aangepast	In 1996 en 2007 heeft er een systematische evaluatie van het sportbeleid plaatsgevonden met behulp waarvan het beleid is aangepast. Doordat er geen uitvoeringsnota is opgesteld als vervolg op en op basis van de kadernota, is er echter ook geen expliciete link aangebracht tussen het beleid enerzijds en de beleidsuitvoering en de mate waarin de activiteiten bijdragen aan de gemeentelijke doelen anderzijds. Ook is de monitoring en evaluatie hier niet op ingericht. Hierdoor is het niet duidelijk is of er straks inzicht kan/zal zijn in de maatschappelijke effecten van het beleid. En of het beleid op basis van dit inzicht vervolgens kan/zal worden aangepast.	Evaluatie Sportbeleid (2007), Evaluatie Sportbeleid (1996) Collegeprogramma '06-'10 Kadernota sport gemeente Rucphen 2010-2014 Interviews

BIJLAGE 5 – NORMENKADER ROL GEMEENTERAAD

Niveau van onderzoek	Onderzoekvragen (aandachtspunten)	Normen	Bevindingen	Bron
5. Rol gemeenteraad	Hoe kan de raad kaders stellen en controleren?	De raad heeft een beleid(skader) voor sport vastgesteld en verbindt daaraan rapportagemomenten inzake de uitvoering. Couleur Locale, case by case beoordeling	<p>De gemeenteraad van Rucphen heeft de huidige kadernota sport en bewegen vastgesteld. En heeft ook in het totstandkomingsproces op cruciale momenten een rol gespeeld door input te verstrekken, uitgangspunten mee te geven etc.</p> <p>Doordat er geen uitvoeringsnota is opgesteld als vervolg op en op basis van de kadernota, is er geen expliciete link aangebracht tussen het beleid enerzijds en de beleidsuitvoering en de mate waarin de activiteiten bijdragen aan de gemeentelijke doelen anderzijds. En ook heeft de gemeenteraad hierdoor geen rapportagemomenten kunnen verbinden aan de beleidskaders die zij heeft gesteld.</p> <p>De raad heeft in feite niet volledig invulling gegeven aan haar kaderstellende rol en kan daardoor ook haar controlerende rol momenteel moeilijk invullen. Op het moment dat de gemeenteraad daarna constateerde dat de financiële mogelijkheden niet toereikend waren om het beleidskader te kunnen realiseren c.q. te kunnen vertalen in een uitvoeringsplan, had de gemeenteraad eigenlijk een aangepast beleidskader passend bij de financiële mogelijkheden dienen vast te stellen. Vervolgens hadden B&W en de ambtelijke organisatie dit kader dan wel kunnen vertalen in een uitvoeringsplan en had ook de rapportage aan en controle door de raad adequaat ingevuld kunnen worden.</p>	<p>Kadernota sport gemeente Rucphen 2010-2014 (en documenten m.b.t. de totstandkoming hiervan)</p> <p>Interviews</p>
Centrale vraag: In hoeverre (kunnen) raadsleden invulling geven aan hun kaderstellende en controlerende	Wordt de raad in de gelegenheid gesteld om op basis van alternatieven tot keuzes te komen?	De gemeenteraad wordt op beslismomenten op transparante wijze en op basis van volledige informatie in de gelegenheid gesteld om op basis van alternatieven tot keuzes te komen.	De gemeenteraad heeft rondom het coalitieakkoord 2010-2014 het ingrijpende besluit genomen om als gevolg van de bezuinigingen geen extra financiële middelen beschikbaar te stellen voor de uitvoering van (de extra ambities volgend uit) de kadernota. Op basis hiervan heeft het College van B&W vervolgens besloten om geen uitvoeringsnota op te stellen. Vervolgens is het beleidsterrein sport niet meer aan de orde geweest in de gemeenteraad anders dan via de planning & control cyclus. De gemeenteraad heeft ook geen initiatief meer genomen om het onderwerp sport te behandelen en besluiten met betrekking tot het beleidsterrein te nemen.	Interviews

<i>rol?</i>	Is de bestuurlijke informatievoorziening tijdens de uitvoering van het beleid juist, tijdig en volledig?	De bestuurlijke informatievoorziening tijdens de uitvoering van het gemeentelijke sportbeleid is transparant, juist, tijdig en volledig.	De bestuurlijke informatievoorziening vindt plaats via de planning & control cyclus van de gemeente. Er zijn geen signalen dat deze niet transparant, juist, tijdig en volledig is.	Interviews
-------------	--	--	---	------------

BIJLAGE 6 – BRONVERMELDING & INTERVIEWS

Geraadpleegde bronnen:

- Evaluatie Sportbeleid (2007)
- Kadernota Sport Gemeente Rucphen 2010-2014
- Rapportage 'Financiële toegankelijkheid en haalbaarheid van sport in de Gemeente Rucphen' (2009)
- Nota Buitensportaccommodatie Gemeente Rucphen (2011)
- Bestuursrapportages 2008, 2009, 2010, 2011
- Jaarverslagen 2008, 2009, 2010, 2011
- Programmabegroting 2008, 2009, 2010, 2011, 2012
- Meerjarenbegroting 2012-2015
- Evaluatie Sportbeleid (1996)
- Beleidsregel subsidiering jeugdsport (2008)
- Beleidsregel Europese en Wereldkampioenschappen (2009)
- Collegeprogramma 2006-2010, hoofdlijnenakkoord 2010-2014
- Kadernota Herziening Welzijnsbeleid (2011)
- Definitief Subsidieprogramma 2013 (2012)
- Besluiten, communicatie etc. m.b.t. (de totstandkoming van) de bovenstaande documenten.
- Beleidsbrief Sport Ministerie van VWS (2011)
- Olympisch Plan 2028 (2010)
- Sportplan Brabant 2016 (2011)

interviews:

- Dhr. J. de Mooij (afdelingsmanager samenleving gemeente Rucphen).
- Dhr. K. van Rijckevorsel (financieel consultant gemeente Rucphen).
- Mevr. H. van Alphen (beleidsmedewerker sport(accommodaties) en jeugd gemeente Rucphen).
- Dhr. J. Suijkerbuijk (wethouder sport, economische zaken en promotie, toerisme en recreatie, strategisch grondbeleid, dorpsvernieuwing en bouwen en wonen gemeente Rucphen).
- Mevr. L. Mathijssen-de Jong (raadslid gemeente Rucphen).
- Dhr. A. Jongenelis (raadslid gemeente Rucphen).
- Dhr. C. de Jong (raadslid gemeente Rucphen).
- Dhr. M. Buijk-Brans (raadslid gemeente Rucphen).
- Mevr. I. Talboom-Konings (raadslid gemeente Rucphen).
- Dhr. R. Lazeroms (raadslid) gemeente Rucphen.
- Mevr. S. Breedveld-de Rooter (raadslid gemeente Rucphen).
- Dhr. W. Pijlman (raadslid, tevens bestuurslid tennisvereniging RICO, heeft de vragen beantwoord als raadslid tijdens een groepsinterview met raadsleden).
- Dhr. W. Olsthoorn (bestuurslid voetbalvereniging SV Sprundel, tevens raadslid, apart van de raadsleden individueel geïnterviewd, heeft de vragen beantwoord als bestuurder van de vereniging).

Daarnaast hebben de volgende personen ambtelijke ondersteuning geleverd in het kader van dit rekenkameronderzoek:

- Mevr. M. Diepstraten (beleidsmedewerker sport gemeente Rucphen).
- Mevr. M. Scholte (beleidsmedewerker afdeling samenleving gemeente Rucphen).